

Sõjaasjanduse ajakiri

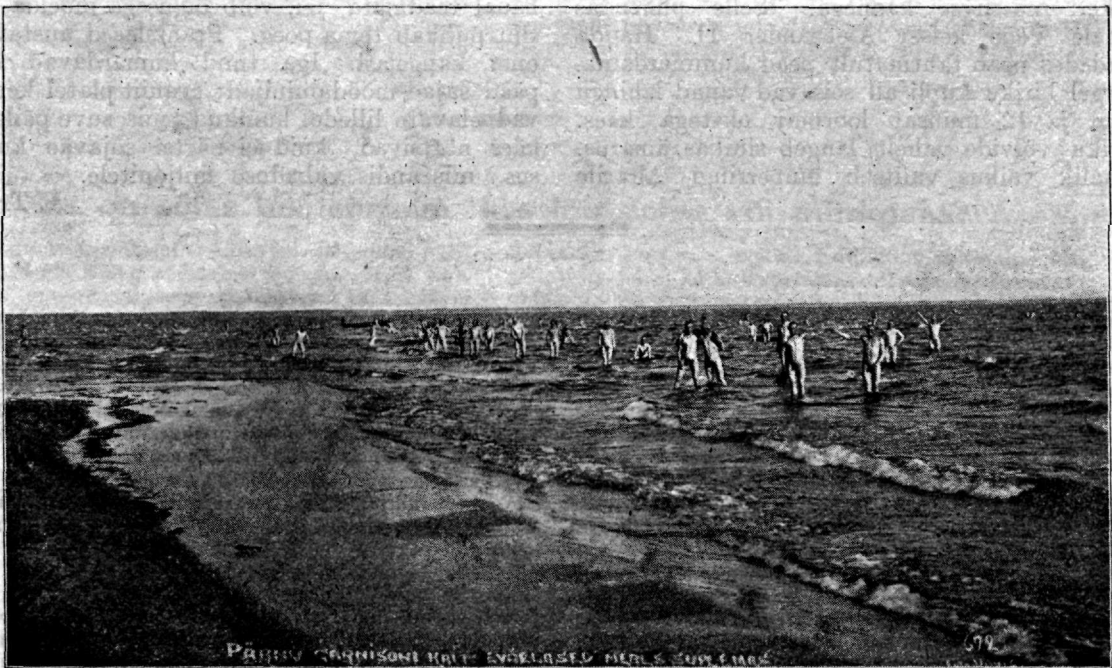
SÕDUR

№ 30.

Laupäeval, 1. augustil 1925.

VII aastakäik.

KAITSEVÄE ELU SUVEL.

PÄRNU GARNISONI KAITSEVÄELASED
MERES SUPLEMAS.

Tundmatu sõduri haua.

Viimse saja aasta jooksul on Pariisis üles kerkinud kaks kohta, kus möödaminejad aukartuses pead kumardavad. Need mälestuse altarid on tundmatu sõdur viimasest maailmasõjast ja võimas Prantsuse keiser — Napoleon. Kuivõrd saja aasta eest nähti sõja geenius ühes isikus, samavõrra austatakse praegu tervet Prantsuse rahvast kui võitjat.

Prantslased hindavad väga oma kangelasi, mida võib näha nende kahe haua austamisest. Kes tõi Prantsusmaale üleilmilise kuulsuse? See oli Bonapart, kelle kuulsus ja saatuse kõigil teada. Tänuhik rahvas sai aru oma geniaalse väejuhi teenetest ja kuigi saatused olid tema viimased elupäevad, ei saa tema suuri teeneid mahasalata tema vaenlasedki. Surres üksilduses kaugel Helena saarel, on Napoleon nüüd Pariisi toodud, kus ta toredas Invaliidide kirikus puhkab oma viimast und. Avarate ruumide keskel seisab marmor postamendil punasest Soome graniidist kirst, kaetud raske, massiivse kaanega. Selle pühendas temale Vene keiser Aleksander II. Hauda vaadeldes peab tahtmatult pead kummardama. Kõrgel kiriku kupli all seisavad vanad lahingu lüüd ja 12 muusat loorberi okstega käes. Kiriku võlvide vahelt langeb sinikas ämarus. Pühalik vaikus valitseb ümberringi Altarile

langeb kollakas valgus, mis kui igavene päike suurt õhvipaika valgustab. Sajaaastane rahu lehvib kangelase pää ümber ja tema kuulsusest räägitakse veel aastatuhandeid.

Teine Prantsusmaa poolt austatud koht on „Tundmata sõduri“ haud. Selle haua näol austavad prantslased oma langenud kangelasi. Kõige käidavamal kohal, Elysée väljal, kuhu kokku tulevad 12 tänavat ja bulvaari, tõuseb üle Pariisi looganaoline triumf samm. Tähendatud kohal valitseb nii elav liikumine, et auto gaasidest puude lehed kolletavad, ja siin puhkab tundmatu sõdur suurtelt lahinguväljadelt. Koht on piiratud traataiaga ja haua juurde pääsevad ainult jalakäiad. Värava võlvide all seisab graniit tahvel päälkirjaga: „Ici repose un soldat français mort pour la patrie 1914—1918“. Tahvli ülemisel otsal põleb bronks astjas püha tuli. Selle juures päälkiri: „au soldat inconnu“. Iga ema, kelle poeg langes isamaa eest ja kelle nimi ühisaua teadmata jäi, võib õigusega mõelda, et siin puhkab tema poeg. Prantslased austavad oma kangelasi. Iga tund kumardavad siin pääd sajad möödaminijad; graniit platel kerkiavad elavate lilled hunikud, mis suve päikese käes närtsivad, kuid ei närtsi sõjaväe kuulsus, mis andis vabaduse miljonitele.

A. Tr.

Vastutusrikas ülesanne.

Ainult neil rahvastel on võimalus olnud arendada oma vaimlist ja ainelist kultuuri, kes alati valmis on olnud pühendama kõike oma jõudu ja tahtmist ajalooliste sihtide saavutamiseks ehk oma olemasolu kaitsesks.

Suur Saksa riigimees Bismarck on seda mõtet XIX aastasaja keskpaigu järmiselt väljendanud: Aastasaja suuri küsimusi ei saa lahendada kõnedega ja hääletamistega parlamentides, vaid saab raua ja verega“. Sõdida nii, et saaks otstarbekohasemalt kasutatud raud ja kokkuhoitud veri ja sääljuurres saavutatud märgitud siht, nõuab oskust.

Oskusi tuleviku sõjase ammutame olevikust ja minevikust. Suurtele riigimeestele ja väejuhtidele on avatud ka tulevik ettenägelikkuse kaudu. Kõige kergem on ammutada õpiseid minevikust, äsja lõppenud võitlusist, kui neid on asjatundlikult ja erapooletult valgustatud. Ajalugu on näidanud, et möödunud sõdade õpiseid tuleb kasutada asjatundlikult ja ettevaatlikult. Asjatundlikult õpiseid kasutada, tähendab täpselt kindlaks teha möödunud faktid, sündmused, ja neist teha õiged järeldused. Sageli on faktid edasi antud tulevaille põlvetele võltsitult ja seda on tehtud — kas puudulikult teadmisel ehk tundmisel, isiklike muljete mõjul ehk koguni sihilikult.

On selgunud, et faktid on seda puudulikumalt valgustatud, mida lähemast minevikust nad pärit ja seda just sellepärast, et ei ole jõutud sageli koguda kõiki andmeid ja elus viibi-

vate osavõtnute isik on takistanud erapooletut fakti vaatlemist.

Olgu kuis on, kuid otse ülekohus oleks loobuda püüdest ammutada õpiseid möödunud võitlusist ja katsetest sündinud fakte igakülgelt valgustada.

Sellepärast on Ilmasõjast osavõtnud rahvad erilise tähelepanu pööranud Ilmasõja ajaloo kirjutamisele. Ajaloo kokkuseadjad püüavad õieti valgustada sündinud fakte.

Selle aasta esimesel poolal inglise kindrali J. E. Edmondsi sulest ilmunud „Sõjaajaloo“ (The War History“) pöörab autor lugejate poole, et saaks iga küsimuse ja fakti kohta avalikult avaldatud arvamisi, milistega lugejad ei saaks ühel ehk teisel põhjusel nõus olla. Ja sõna on võetud, võetakse kui sõprade nii endiste vastaste leeris.

René Saulio'i „Une autre Guerre de Nations — La Guerre de Secession“ (1861—1865 a. sõja ajalugu) eessõnas tuntud M. Jean Fabry ütleb umbes, et 1914—1918 a. sõda on õpetlik võrrelda 1861—1865 a. sõjaga (P.-Ameerika kodusõda), sest see kergendab kontrollida 1914—1918 a. sõja õpiseid. Pääle selle, õppides paralleelselt Ilmasõjaga üht möödunud sõda, võime soodsamini tabada fakte ja küsimusi, mis nõuavad erilist valgustamist.

Sakslased on ilmutanud rea uurimusi Ilmasõjast; nende sõjaajakirjanduses kui vanemad nii nooremad Ilmasõjast osavõtnud juhid avaldavad mõtteid ühe ehk teise küsimuse ja fakti kohta, sageli valgustades üht ja sama fakti mitmest seisukohast.

Koguni riigita venelased (pagulased) koguvad materjale, valgustavad ja arvustavad üht ehk teist küsimust möödnud sõjast, selleks et koguda ja kontrollleerida fakte ning neist ammutada õpiseid tulevase Venemaa jaoks.

Ülaltoodust näeme, et rahvad on tõsiselt möödnud võitlusi uurimas.

Meil on mitmed korrad toonitatud, et Vabadussõda oli suurim Eesti rahva looming. On üldtunnustatud tõde, et igal rahval on oma sõdimise viis, mis omane ainult sellele rahvale tema raassilistel, ajaloolistel, majanduslistel jne. põhjustel. Otse ülekohus oleks enese vastu ütelda, et meil Vabadussõjas ei olnud midagi omapärast kui organisermise nii strateegia, taktika jne. alal. Kindlasti pidi olema, kuigi väliselt vaadeldes meie nagu oleks tarvitanud endiseid shabloone.

Et seda omapärasust Vabadussõjast tabada, tuleb koguda fakte, neid täpselt valgustada ja neist teha õigeid järeldusi; üht ehk teist küsimust tuleks enne avalikust arvustustulest läbi lasta, et ära kuulata mitme põhjendatud arvamist teatud küsimuse kohta. Tahtmatult tsiteerin Sõjaväe ühendatud õpeasutuste lugupeetud lektori Kindlastaabi koloneli S., kes ägedaid oma seisukoha kaitsjaid õpilasi — mõnes praktilises taktika küsimuses rahustas repliigiga: „Teil, võib olla on õigus, kuid on veel üks teine õigus ja see on minu õigus“ ja vaidlejad leppisid harilikult oma juhi „õigusega“, sest see oli igatpidi valgustatud ja põhjendatud.

Meil on allakriipsutatud ajaloo peadse kirjutamise vajadust. Kui see vastutusrikas ülesanne saab

pandud ühe ehk mitme ka sellel alal kõige ettevalmistatuma isiku (isikute) päale, saab see ülesande täitmine raske olema, sest paljudest tähtsamaist küsimustest ja faktidest Vabadussõjast on seni vaigitud ja mõnes küsimuses käsitada olev arhiivi materjal võib puudulik olla.

Oleks vist küll soovitav, kui Vabadussõjasse puutuvaid küsimusi ja fakte saaks avalikkuse ees valgustatud, eriti selleks ärakasutades „Sõduri“ ja „Sõjateadlase“ veergusid.

Astudes vastutusrikkale ülesandele, Vabadussõja ajalookirjutamisele ehk üksiku küsimuse ehk fakti asjalikule valgustamisele, oleks kasulik enne võrdluseks (kontrolliks) õppida tundma mõnd möödnud sõda.

Härna M. J. Fabry soovitas prantslastele Ilmasõja mõistmiseks õppida tundma 1861—1865 a. sõda.

Kes vähegi on tutvunenud 1861—1865 a. sõja ajalooaga, tuleb otsusele, et Eesti Vabadussõjast õieti arusaamiseks ja faktide valgustamiseks kontrolliks tuleks õppida tundma sedasama 1861—1865 a. sõda, sest palju on sarnast, nagu: sõdijad pooled kuulusid enne ühte riiki, poolte juhtidel oli minevikust ühiseid doktriine, sõdijad pooled erinesid poliitilistes vaadetes diametraalselt; siis kooliõpetajad väejuhid, koolipoiste löögiosad, tasuta maa vahvuse eest jne.

Valides materjale 1861—1865 sõja tundma õppimiseks oleks soovitav peatuda René Saulioli „Une autre Guerre de Nations“ (La Guerre de Secession“), kui raamatu juures, mis aitaks arusaada Vabadussõja faktidest ja kontrollleerida õpiseid, mis ühest ehk teisest faktist võiks ammutada.

E. A.

Mis on sõjas humaansem, kas lõhkeaine või mürkgaas?

Lõhkeainete tarvitamine sõjas on ajalooline nähtus ja mitu sada aastat sõditakse temaga. Kõik kultuurrahvad omandasid selle võitlusviisi ja keegi ei räägi praegu sellest, kas ta humaanne on, või tuleb tema läbi sõdijatel rohkesti kannatada — ajutiselt või elu otsani. Kultuurrahvad on sellega harjunud ja ei oska endale sõda ilma lõhkeaineta ette kujutada. Kui aga keskajal must püssirohi sõjaväljale ilmus, kui esimesena tarvitati suurtükki ja püssi, massiivsete raudkuulidega, oli ärevus nendes sõjavägedes suur, kes veel vana külma sõjariistaga sõdisid ja nendest loobuda ei tahtnud. Nemad olid ärevuses püssi kuuli tegevuse üle, kus iga isik, keda kuuliga tabati, kas suri, või eluksajaks vigaseks jäi. Oldi ka selle üle ärevuses, et sõdimine rind-rinna vastu nüüd raskendatud ja vahel täitsa võimata oli. Siiski esimene tuntud lõhkeaine, must püssirohi, jäi sõjaväljal püsima ja ei lasknud enast enam välja tõrjuda.

Sõjas arenes lõhkeainete tarvitamine väga aeglaselt. Aegamööda ilmusid paremad laskeriistad, vanad raud püssikuulid kadusid ja nende asemele võeti seatina kuulid, mis väiksemat kaliibrit võimaldasid. Ka need seatina kuulid olid siiski veel võrdlemisi suurekaliibrilised ja nendest saadud haavad olid rasked. Ainult läinud aastasaja lõpul, suitsuta püssirohu ilmumisel, on püsside suhtes suur samm humaansuse poole tehtud, sest et praeguse nikkel või vask kestaga püssikuuli haavad on palju kergemad kui endiste seatina raudkuulide omad. Ja mis meie selle kohta viimases sõjas nägime. Sõdimas olid kultuurrahvad, kuid siiski tarvitasid nemad vahel niinimetatud „dumm-dumm“ kuule ja ainult sellepärast, et lõhkeaine tegevust suurendada, vaatamata selle päale, et nende kuulide tarvitamine on kõige suurem julmus. See viimane nähtus oli anormaalne, ja humaansuse pärast peame lootma, et nimetatud kuulid tulevikus

sõjaväljal kaovad. Nende kuulide tarvitamine aga näitab meile, et ka kultuurrahvastel sõja ajal humaansus kõrvaline küsimus on; selle üle võib rahu ajal küll väga ilusasti kirjutada, kuid sõja ajal on võimata tema nõudmist täita. Üldse on võimata humaansuse mõtet sõjaga kokkukõlasse viia, sest sõda on alati mitte-humaanne ettevõte. Kuigi on korda läinud püsse niivõrd täiendada, et nendest haavamine enam piine ei tekita, nagu algusel, siiski on lõhkeainete tarvitamine suurtükkides hirmsal viisil arenenud. Granaatide, pommeide ja miinide ilmumisega on võimatu humaansusest rääkida.

Kuidas on lugu sõjagaasi tarvitamisega? Kas on see tõesti suurem barbaarsus, kui lõhkeainete tarvitamine? Kui gaas sõjaväljale ilmus, oli nende hulgas, kes temast esimesena kannatada said, ärevus väga suur ja nimetati seda barbaarsuseks ja tooruseks. Nii ta paistis ka algusel olevat, sest kaitsmata sõjavägi sattus tema mõjusse, kasjuures mõnekümne minuti jooksul mitu tuhat meest rivist välja löödi ja nendest $\frac{1}{3}$ lämbudes suri. Kohe leiti selle vastu ka kaitseabinõu ja näis, et gaasi tarvitamine nii hädaohklik ei olegi, kui alguses arvati. Uute mürkide ilmumine oli ainult algusel kardetav, kuid varsti leiti nende vastu ka kaitset, mis mürkide tegevust paraliseeris. Sõjagaasi hulgas leiame meie rohkesti aineid, mis ainult äritavalt üksikutele organidele mõjuvad, näit. silmadele, või nina ja hingamise näärmetele. Kui inimene nende mõjust pääsis, siis toibus tema lühikese aja jooksul ja nendest halbu tagajärgi ei jäänud. Niisugune äritav sõjagaas ei surmanud ega vigastanud inimesi, kuid takistas neid ainult vabalt sõdida. Kas niisugune gaas pole mitte ideaalselt humaanne sõjariist? Sõdijaid ei surmata ja ei vigastata, ainult takistatakse nende sõjariistade, tähend. laskeriistade tarvitamist. Kas nimetatud äri-

tavad ained pole humaansed kui lõhkeaine, mis inimese surmab või kauemaks ajaks vigastab

Kuidas on mürkainetega lugu, mille mõjust inimesed surid või kauemaks ajaks haigeiks jäid? Vaatame kõige kordetavama aine, üperiidi, mõju. Üperiid on raske, sitke vedel aine, väga mürgiste omadustega, mis mitte ainult seesmistele orgaanidele mõjub, vaid ka nahale ja silmadele. Tema mõjub silmade pääle mitte ainult äritavalt, vaid pimestab inimest, kes kauemat aega kaitsmata silmadega tema aurudes viibib. Siiski oli see pimestamine ajutine ja 1—2 kuu jooksul paranesid silmad. Üperiidi mõju oli väga kordetav nahale: sinna tekkisid haavad, mis väga aeglaselt paranesid. Siiski on sellest surma juhtumisi õige vähe. Mis puutub tema mõjusse kopsude pääle, siis olid need tarvitusel olevate respiraatorite abil hästi kaitstud. Kes kaitsmatult või halva respiraatoriga varustatult selle aine aurudes sattus, oli küll lühikese aja jooksul hävitatud. Kusjuures tuleb inimesel piina või valu rohkem kannatada, kas siis, kui kops üperiidist vigastatud, või siis, kui see granaadi killust purustatud, on väga raske ütelda. Kas see on humaansed surm inimesele, kui tema kõhust läbilastult (kas või ainult püssikuuliga) mitu päeva lamab ja siis suures valus viimaks hinge heidab. Mõni ehk arvab, et see hulgaline gaasidega tapmine, kus inimesed lämbudes surevad, on toorus. On see siis tõesti suurem toorus, kui, näiteks, suure sõjalaeva põhjalaskmine miini abil, kus vahest terve laeva meeskond hukub. On see siis humaansed, kui maa alt minnakse miini galeriiga kindlustuse alla ja see kõige meeskonnaga õhku lastakse. Miini plahvatamisel maetakse rohkesti elus inimesi mulla alla, kes sääl lämbuvad. Ja selles ei näe keegi sõjaajal iseäralist toorust, sellepärast et igatüki seda teeb ja et see meil vana tuntud võitlusviis on. Ma arvan aga, et kõige suurem julmus ja toorus on hundiaukude tarvitamine, kus pääletungijad auku kukkudes sääl sees veel teibast läbi torgitakse. Niisugusi näiteid võiks rohkem tuua ja kui mõie neid sõjagaasi tegevusega võrdleme, tuleme otsusele, et tema tegevus pole julmim kui lõhkeainete oma.

Siiski on valitsemas laialdane arvamine, et sõjagaas lõhkeainest julmim on ja seda ainult sellepärast, et tema veel uus ja alles vähe tuntud sõjarelv on. Harjume temaga, nagu lõhkeainetega harjunud, — ja keegi ei ütle enam seda, et ta tarvitamine suurem toorus oleks, kui lõhkeainete või muude relvade tarvitamine.

Sõjagaasi läbi suri palju väiksem protsent, kui lõhkeainete mõjul. Seda me' näeme statistilistest andmetest, mis Ameerikas ja Inglismaal pääle sõda ilmusid. Nende andmete järele suri lääne väerinnal neist, kes

lõhkeainetest haavatud said, 15—20%, ja eluksajaks jäid vigaseks kuni 5%. Nendest aga, kes said gaasidest vigastatud, suri ainult 2—3% ja eluaegseid vigastatud ei ole ühte protsentigi. Kas need Ameerika ja Inglis statistilised andmed ei anna meile juba vastuse selle küsimuse pääle. Kui meie neid aineid, mis viimases ilmasõjas tarvitati, lõhkeainete tegevusega võrdleme, siis peame küll ütleva, et nemad on lõhkeainetest humaansemad.

Kuidas oleks lugu tulevikus? Räägitakse hirmsatest gaasidest, mis Ameerikas valmistatud; ühed põletavad kõik ära, teised aga olla niisuguse mõjuga, et inimene neid sissehingates nõdrameelseks läheb. Kui ameeriklastel tõesti korda on läinud niisuguseid aineid valmistada, siis esimese vastu on küll raske mingit kaitset leida, kuid teine minu arvamise järele nii kordetav ei ole, sest leidub vististi aine, mis seda absorbeerib ja tema mõju paraliseerib. Räägitakse veel teisest aimest, mis inimest mitmeks tunniks magama paneb. — Kas see ei oleks kõige humaansed sõjariist ja võitlusviis. Tingimata tarvitatakse tulevikus, nagu see viimases sõjaski oli, ühes mürkainetega ka aineid äritava või ajutise mõjuga, mis inimest ainult ajutiselt rivist välja lööb, kuid teda ei surma.

On ju muidugi raske ette ütelda, milleks areneb tulevikus sõjagaas, aga siiski ei tarvitse teda ülearu kartta. Kuid ikkagi ei tohi meie käsi kokkupanna, et see suhtes mitte midagi teha, ning oodata, mis tulevik meile toob. Muidugi mõista, peame alati valvel olema ja püüdma, et tundmata gaasiga meid tulevikus ei üllatata. Töötatakse praegu sel alal igas riigis ja nende tööde tagajärg jääb saladuseks kuni tuleviku sõjani. Siis on, nagu Ameerika kindral Fries ütleva, see rahvas võitja, kes osakas niisugust sõjagaasi valmistada, mille vastu teised üldse kaitset ei leia, ehk liiga hilja seda leiavad. Ühe, kahe kuu jooksul on võimata kõike sõjaväe uute kaitseabinõudega varustada ja selle aja jooksul on vaevlase odu juba nii suur, et seda pärast meil väga raske on paraliseerida.

Kas sõjagaasi tarvitamine tulevikus toorem või humaansed on lõhkeainete tarvitamisest, see pole sõja küsimuses nii tähtiski, sest sõjagaas ei loobu enam sõjaväljalt; tema on tulevikus faktor, millega peame arvestama, ja maailmal tuleb sellega leppida, et sõjagaas püsib ja välja tõrjumatuks sõjarelvaks muutub. Tema humaansuse ehk julmuse kohta on igal isikul oma vaade, mis mingit mõju tema tarvitamise pääle ei avalda. Tulevikus nimetavad ainult need sõjagaasi tarvitamist tooruseks, kelle sõjavägi halva kaitseabinõudega varustatud ja kes rahuajal pole mõtelnud oma sõjaväge gaasisõjaks ette valmistada.

D. Buxhoevden.

„Voennõi Vestniku“ № 21 ja 22 — 1925 a. ülevaade.

Nimetatud numbrites leiame jälle mõned artiklid, mis on pühendatud territoriaal-miilitse süsteemile, missugusele alusele punavägi ümber korraldatakse ja missugusele süsteemile M. Frunse ütelse järele $\frac{3}{4}$ punaväest juba üle olevat läinud.

Artiklis „Töö territoriaal-väeosades koondusperioodide vahel (raamat 21) tuletav Levitshev meele, et territoriaalväelase ettevalmistust saavutatakse: a) kahe kuulise sõjaõppusega enne sunduslikku teenistuse kutsumist; b) kolme kuulise õppusega esimesel teenistusaastal; c) ja d) järgnevate ühe kuuliste kokkukutsumistega üks kord aastas. Kuna õpeaeg lühike ja saadud teadmised küllalt rahuldavalt meele ei jää, kaotavad territoriaal-väeosad 11 kuu jooksul koondõppuste vaheajal sõjaväelise distsipliini ja unustavad senini õpitud ained.

Selle pahe kõrvaldamiseks on kogumiste vaheajal tarvitusele võetud järgmised õpeviisid:

- 1) Sõjaasjanduslikud osakonnad talurahva klubide ja lugemislaudade juures.
- 2) Üldised koosolekud ja konverentsid, eriti linna raioonides.
- 3) Lühikeseajalised kogumised (ühe ehk kahe päevalised) õpetegevuseks (laskmine, näitlikud taktikalised õppused kooliealistele) — kompanide raioonides, ja pühapäevadel — meelevaldustest osavõtmi-seks väeosade koosseisus (novembri ja esimese mai kogumised).

Levitshev tähendab, et mõnedes diviisides ei ole kogumiste vaheajadel peaaegu mingisugust tööd tehtud, teistes, näiteks 19 diviisid on tehtud tööd nii intensiivselt, et territoriaal-väelasel tekib taht-

matalt küsimus — kas ei oleks kasulikum 2 aastat teenida kroonu leival ja kroonu riides, kui 5 aastat olla territoriaal väes. Loomulikult tõuseb küsimus, kuidas järjekorraliste koondõppuste vaheaegadel lühikeseajalisi kokkukogumisi korraldada.

Ühenduses sellega on üles tõstetud küsimus, kuidas kompani õpepunkte kompani raioonide keskpunktidesse koondada, sest muidu võib väeosadel vaheldamisi 1—2 päevalistel kogumistel käimine üle jõu käia.

Samal ajal on võimata kompanide kaadreid oma raioonidesse, kui alalistesse elukorteritesse paigutada, sest aasta jooksul tuleb mitte vähem, kui 6 kuud töötada rügemendi staapide asukohtades ja nimelt: 3 kuud — noorsõdurite õpatamine, 1 kuu — kogumistele ettevalmistamine ja töö pärast kogumiste lõppu materjali koristamise alal, 1 kuu — territoriaalväelaste kogumised ja vähemalt 1 kuu — töö juhtiva koosseisuga.

Üldiselt peab Levitshev küllaldaseks piirduda 7 päevalise täiendava kogumisega aastas koondõppuste vaheaegadel.

Kirjutuses „Miilitsa ja territoriaalväe korraldus“ näitab sama autor, et selle tõttu, et tehnilised väeosad ja OGPU väeosad koosnevad suuremalt osalt töölistest, on sõjaväe südaosades 95% talupoegi. Selle tõttu arvavad mõned, et territoriaaldiviiside süsteem on „talupoegade meeleolu“ formeerimise abinõuks, missugust meeleolu nõukogude valitsus kontrrevolutsiooniliseks peab.

Edasi tähendab autor, et partei XIII kongress pidas miilitsa ja territoriaalväe korraldamist poliitiliselt väga tähtsaks: „Neis raioonides, kus on olemas territoriaal väeosad, peab nende kaadreid võtma kui nõukogude riigi ja partei uue-kujulist sidet talupoegadega“.

Teiseks uueks organisatsiooniliseks iseäralduseks punaväes on rahvusväeosade formatsioonid. Kirjutuses „Rahvusväeosade õpetamise ja elu iseäraldused“ peatab Saharov rahvusväeosade keele, elu ja riidevormi küsimuste juures. Tunnistades, et õpetamine peab sündima arusaadavas keeles, tähendab emakeeles, tähendab autor, et juhtimise ja valitsemise keel peab olema Vene keel, et mitme rahvuse väeosade ühisel tegevusel ühine juhtimise keel alles jääks.

Kirjutuses „Keemiliste ainete taktika“, peatab F. K. pikemalt mürgiste ainete tehnilise tarvitamise ülesannete juures. Kirjutuses „Sõjakeemia asjandus väljamaal“ näitab Dengin, et need „kolm valakala“, millel tugeneb praegune gaasiasjandus, on lämmastik, värvid ja kloor. Inglise majori andmete järele on keemia tööstus Saksamaal väga arenenud. Ta on 10 korda suurem, kui Prantsusmaal ja 2 korda suurem, kui kõigis teistes maades kokku. 1920 aastal valmistas Saksamaa 47.000 tonni värviaineid, 1922 aastal — 92.700 tonni. 102.000 tonni lämmastiku pealt 1915 aastal läks ta 1923 aastal 550.000 tonni pääle, see tähendab lämmastiku tööstus kasvab viis korda suuremaks. Saksa ülikoolides oli 1923 aastal 8000 üliõpilast, kes keemiku nime pääle diploomtööd tegid, kuna aga Prantsusmaal iga aasta kooli lõpetajad 150 keemikut vaevalt enesele teenistust leiavad. Ühenduses selle kirjutusega kriipsutatakse alla, et on võimalik asutada värviainete ja lämmastikuainetete vabrikuid, mis on tõsis- teks praeguseja arusaalideks ja alati lahingutarbeid välja võivad saata.

Teiste, enam kitsama alaga piirduvate artiklite hulgas, võiks veel nimetada Maluoski kirjutust „Sapööri maskeerimiselinn küti väeosades“, kus arutatakse laskurite metoodilist ettevalmistamist kaevikute alal. E. V.

Sõjaväelised teated välisriikidest.

Inglismaa.

Uuesüsteemiline sõjaväe püss.

Parlamentline sõjaministri abi Lord Onslow teatas 3. juulil s. a. sõjaväe laskevõistlustel Bisley's, et lähemal ajal varustatakse Inglise sõjavägi uuesüsteemilise püssi ja täägiga. Uus relv kaalub endise 9 naela asemel 8 naela 9 untsi, praegu tarvitusel olev püss ühes täägiga aga 10 naela ja 1/2 untsi. Uus püss ühes täägiga kaalub 8 naela ja 15 1/4 untsi.

Uus Kindralstaabi ülem Kindral Milne.

Sõjaministerium teatab, et praeguse kindralstaabi ülema kindral lord Cavani lahkumisel 19. II. 26. kindralstaabi ülema kohalt, saab tema järeltulijaks ida sõjaringkonna ülem kindral adjutant Sir G. Milne.

Kindral Sir George Milne on praegu 58 a. vana ja ja sõjaväe teenistusse (kahurväkke) astus tema 1885 a.

Ta on osavõtnud mitmest sõjakäigust Aafrikas. Lõuna-Aafrika sõjas oli tegev pääasjalikult luure alal. 1913 a. ülendati tema brigaadi kindraliks ja valiti 4-da diviisi kahurväe juhatusse. 1914 a. läks 4-da diviisiga Prantsusmaale, kus osa võttis Marne'i ja Aisne'i lahingutest. 1915 a. määrati 3. korpuse kindralstaapi ja mõni nädal hiljem ülendati kindral-majoriks ning valiti 2. armee kindralstaapi. Neli kuud hiljem määrati uuesti vormeeritud 27. diviisi ülemaks, millega türklaste vastu Gallipoli poolsaarele läks. 1916 a. võttis Salonikis olevate Briti vägede juhatus kindral Sarraill'i ülemjuhatuses all enda pääle. Pääle türklaste allaandmist marssis kindral Milne oma vägedega Konstantinoopolisse. 1923 a. juunis valiti tema ida sõjaringkonna ülemaks ja juulis nimetati kindral-adjutandiks. Ta on täis-kindraliks ülendatud ja on mitme ordu suurliikmeks ja suurkomanderiks ülendatud.

J. A-n.

Sport kaitseväes.

1. jalgväe rügemendi kergejõustiku võistlused.

18. ja 19. juulil korraldas 1. jalgväe rügement kergejõustiku võistlused Narvas, Rahvaväljal. Osavõtt võistlustest oli elav, võistlesid üle 60 kv. Kahju, et laupäeval väli vihma tõttu täiesti porine oli, mis teatud mõju tagajärgede peale avaldas, kuna selle vastu pühapäeval ilm ilus oli, mis kaunike kogu päält-vaatajaid (ligi 300) kokku meelitas. Võistluste tehnilised tagajärjed on järgmised:

A klass.

100 mtr. jooks. 1) Noor-leitn. Rosenthal 12,1 sek. (uus rüg. rekord); 2) n. all. ohv. Kriinal 12,4 sek.; 3) V. all. ohv. Mäggi 12,5 sek.

B klass.

1) ream. Post — 12,4 sek.; 2) kapral Kivi — 12,5 sek.; 3) kapral Schmidt — 13,0 sek.

A klass.

200 mtr. jooks. 1) N.-leitnant Rosenthal 27 sek.; 2) Van. all. ohv. Mäggi 29,2 sek.; 3) N. all. ohv. Kriinal 29,8 sek.

B klass.

1) rms. Post — 28 sek.; 2) noor Kask — 28 sek.; 3) kapr. Vilguta — 28,3 sek.

A klass.

400 mtr. jooks. 1) N.-leitnant Rosenthal 61,1 sek.; 2) N. all. ohv. Kriinal 72,0 sek.

B klass.

1) kapral Kivi — 63,2 sek.; 2) n. all. ohv. Grünvald — 64,2 sek.; 3) reamees Post — 69 sek.

B klass.

1500 mtr. jooks. 1) noor Veltmander — 6 m. 2,8 sek.; 2) noor Einsel — 6 m. 4 sek.; 3) noor Pöldait — 6 m. 28 sek.

B klass.

5000 mtr. jooks. 1) noor Pöldait — 18 m. 56,3 sek.; 2) noor Veltmander — 19 m. 3 sek.; 3) noor Rimmel — 19 m. 55 sek.

A klass.

Kuul (7,257 kg.). 1) ream. Kaiste 10,65 mtr.

B klass.

1) n. all. ohv. Köppu 10,17 mtr.; 2) n. all. ohv. Jürisson 9,95 mtr.; 3) n. all. ohv. Kaamann 9,23 mtr.

A klass.

Ketas. 1) v. all. ohv. Grünvaldt 31,48 mtr.; (uus rekord) 2) ream. Kaiste 30,45 mtr.; 3) N.-leitn. Rosenthal 29,55 mtr.

B klass.

1) kapral Vilguta 25,30 mtr.

A klass.

Oda. 1) V. all. ohv. Grünvaldt 38,70 mtr.; 2) rm. Kaiste 35,66 mtr.; 3) noor Robach 37,35 mtr. väljaspool võistlust — 1. div. õpekomp.

B klass.

1) noor Kask 39,16 mtr.; 2) kpr. Tammeveski 34,84 mtr.; 3) noor Triibmann 34,52 mtr., noor Johannes 1. div. staap, väljaspool võistlust — 38,42 mtr.

A klass.

Kaugus hooga. 1) N.-leitn. Rosenthal 5,56 mtr.; 2) V. all. ohv. Grünvaldt 5,25 mtr.; 3) N. all. ohv. Kriinal 5,00 mtr.

B klass.

1) kapr. Vilguta 5,20 mtr.; 2) kapr. Poltov 4,97 mtr.; 3) kapr. Schmidt 4,96 mtr.

A klass.

Kõrgus hooga. 1) N.-leitn. Rosenthal 1,45 mtr.; (uus rekord); 2) N. all. ohv. Kriinal 1,40 mtr. 3) V. all. ohv. Grünvaldt 1,35 mtr.

B klass.

1) noor Komann 1,35 mtr.; 2) noor Salu 1,35 mtr.; 3) kpr. Vilguta 1,30 mtr.

A klass.

Kolmikhüpe hooga. 1) N.-leitn. Rosenthal (uus rekord) 11,94 mtr.; 2) V. all. ohv. Grünvaldt 11,22 mtr.; 3) N. all. ohv. Kriinal 10,02 mtr.

B klass.

1) noor Pöldait 10,00 mtr.; 2) kpr. Poltov 9,78 mtr.; 3) kpr. Vilguta 9,63 mtr.

B klass.

Teivas. 1) noor Saavo 2,40 mtr.; 2) kapr. Schmidt 2,30 mtr.; 1. div. õpekomp. noor Robach väljaspool võistlust 2,70 mtr.

B klass.

Granaadiviske. 1) rms. Kaiste 61,45 mtr.; 2) noor Sakka 46,83 mtr.; 3) noor Tikenberg 45,20 mtr.; 4) kpr. Tammeveski 43,05 mtr.

Vilevõistlus. 1) Noorem-leitnant Rosenthal 13 punkti; 2) V. all. ohv. Grünvaldt 10 punkti 3) kapral Vilguta 9 punkti.

Teatejooksud:

4×200 mtr. 7. kompani 1 m. 53,2 sek.
800+400+200+200 mtr. 1. kuulip. komp. 4 m. 29 sek.

Allüksustest tulid punktide järgi kohtadele:

1. 1. kuulipildujate kompani	47 p.
2. 7. kompani	31 p.
3. 3. kompani	15 p.
4. Side komando	11 p.
5. 1. kompani	10 p.
6. 8. kompani	7 p.
7. 2. kompani	3 p.
8. 4. kompani	2 p.

R.

Side pataljoni omavaheliste kergejõustiku ja sõjav. võistluste tagajärjed 9.—13. juunini 1925 a. „Sporti“ väljal.

1. 60 mtr. jooks rakmetes. — 12 osav.

1) noor Romandi Johannes Telegraafi-telef. komp. 9,6 sek.; 2) noor Teder Arnold Raadio kompani, 9,8 sek.; 3) noor Tomingas Heinrich Telegraafi-telef. komp., 10,0 sek.; 4) Gross Aleksander, 10,1 sek.

2. 100 mtr. jooks — 17 osav.

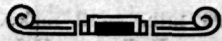
1) noor Gerasimov Aleksander Telegraafi-telef. komp. 12,3 sek.; 2) noor Porohof Boris Helgiheitjate kompani, 12,3 sek.; 3) Romandi Johannes Telegraafi-telefoni komp., 12,7 sek.

3. 200 mtr. jooks — 12 osav.

1) noor Porohof Boris Helgiheitjate kompani, 26,3 sek.; 2) Tappo Voldemar Helgiheitjate kompani, 26,8 sek.; 3) Gerasimov Aleksander Telegraafi-telef. komp., 26,9 sek.

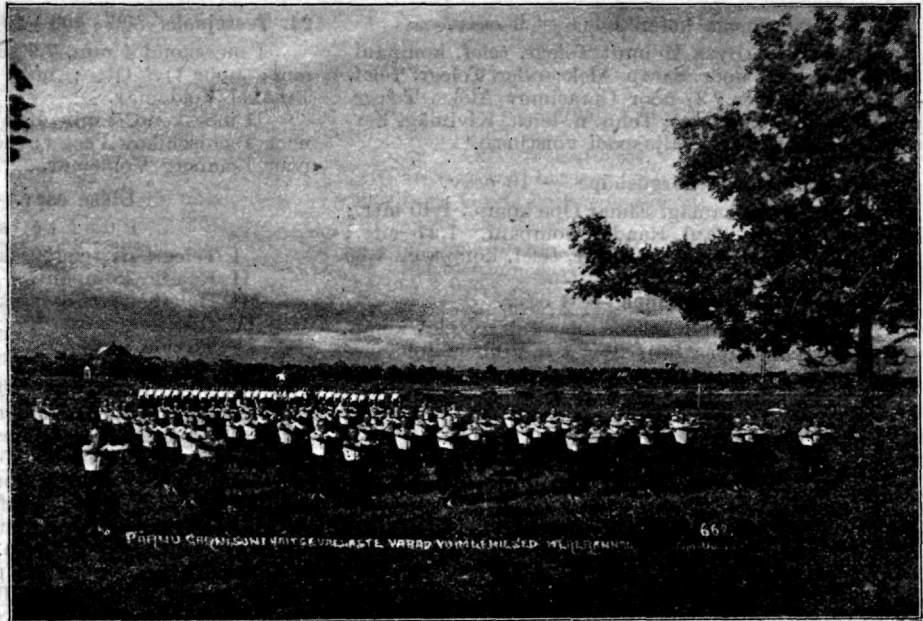
4. 400 mtr. jooks — 8 osav.

1) noor Tappo Voldemar Helgiheit. kompani, 58,8 sek.; 2) noor Teder Arnold Raadio komp., 61,2 sek.; 3) noor Kermann Eugen Telegraafi-telef. komp.

Sport kaitseväes.

Pärnu garnisoni
kaitseväelaste vabad
võimlemised mere-
rannas.

5. 800 mtr. jooks — 5 osav.

1) noor Teder Arnold Raadio komp., 2.20,0 sek.;
2) noor Kermann Eugen Telegraafi telef. komp. 2.27,0
sek.; 3) noor Sammül Heinrich Helgih. komp., 2.28,9
sek.

6. 1500 mtr. jooks — 11 osav.

1) noor Kallmann Helmut Helgih. kompani,
4.31,7 sek.; 2) noor Villo Herbert Raadio kompani,
4.34,5 sek.; 3) noor Tappo Voldemar Helgih. komp.
4.36,7 sek.

7. 5000 mtr. jooks — 7 osav.

1) noor Kallmann Helmut Helgih. komp., 20.12,4
sek.; 2) noor Romashevsky Konst. Telegraafi telef.
komp., 20.15,0 sek.; 3) Treimann Karl Telegraafi te-
lef. komp. 20.15,1 sek.

8. 10.000 mtr. jooks — 6 osav.

1) noor Kallmann Helmut Helgih. komp., 40.46,0
sek.; 2) noor Villo Herbert Raadio kompani, 40.50,0
sek.

9. 3 km. rännak rakmetes — 12 osav.

1) noor Piilbusch Arnold Raadio kompani, 14.52,4
sek.; 2) noor Romashevsky Konstant. Telegr. telef.
komp., 15.14,0 sek.; 3) Grippe Rudolf Telegraafi telef.
komp., 15.5,0 sek.; 3) noor Villo Herbert Raadio komp.,
15.50,0 sek.

10. 5 km. rännak kõik rakmetes — 1 osav.

1) noor Villo Herbert Raadio komp., 28.10,2 sek.
(võistles üksi).

11. Kuulitõuge — 10 osav.

1) rms. Suuk Johannes Öpe kompani, 11,79 mtr.;
2) noor Lemberg Voldemar Telegraafi telefoni komp.
10,66 sek.; 3) rms. Einmann Eugen Raadio kompani,
10,00 mtr.

12. Ketas — 9 osav.

1) noor Lemberg Voldemar Telegraafi telef. komp.,
29,75 mtr.; 2) rms. Suuk Johannes Öpe kompani,
27,95 mtr.; 3) noor Laurentsius Leo Tuvide baas 27,34
mtr.; Tehn. n.-leitn. Kivimägi Ferdinand Öpe komp.,
29,90 mtr. väljaspool võistlust.

13. Oda — 9 osav.

1) noor Gerasimov Aleksander Telegr. telef. komp.,
39,19 mtr.; 2) rms. Einmann Eugen Raadio kompani,
37,08 mtr.; 3) rms. Suuk Johannes Öpe komp., 36,62
mtr.

14. Granaadi viske rakmes — 18 osav.

1) rms. Suuk, Johannes Öpe kompani 50,90 mtr.;
2) noor Lemberg Voldemar Telegraafi telef. komp.,
49,02 mtr.; 3) noor Teder Arnold Raadio kompani,
43,08 mtr.; 4) n. a. o. Kokamägi Elmar Öpe kompani,
42,78 mtr.

15. Granaadi viske rakmeta — 23 osav.

1) noor Lemberg Voldemar Telegraafi telef. komp.,
66,05 mtr.; 2) rms. Einmann Eugen Raadio komp.,
64,45 mtr.; 3) rms. Suuk Johannes Öpe kompani,
64,08 mtr.; 4) noor Ritsberg Aleks. Helgih. kompani,
57,74 mtr.

16. Hoota kaugushüpe — 8 osav.

1) noor Romandi Johannes Telegraafi telef. komp.,
2,50 mtr.; 2) rms. Suuk Johannes Öpe kompani,
2,35,5 mtr.; 3) n. a. o. Kokamägi Elmar Öpe kompani,
2,35 mtr.; Tehn. n.-leitn. Kivimägi Ferdinand Öpe
komp., 2,56 mtr. (väljaspool võistlust).

17. Hooga kaugushüpe — 13 osav.

1) rms. Einmann Eugen Raadio kompani, 5,00
mtr.; 2) noor Porohof Boris Helgih. komp., 4,98 mtr.;
3) noor Gerasimov Aleksander Telegraafi telef. komp.,
4,86 mtr.

18. Hooga kaugushüpe rakmes — 9 osav.

1) noor Lemberg Voldemar Telegr. telef. komp.,
3,57 mtr. 2) noor Porohof Boris Helgih. komp., 3,48 mtr.
3) noor Teder Arnold Raadio komp., 3,35 mtr.; 3) rms.
Suuk Johannes Öpe kompani, 3,30 mtr.

19. Hoota kolmikhüpe — 6 osav.

1) v. a. o. Bysa Helmut Telegr. telef. komp. 7,69
mtr.; 2) noor Romandi Johannes Telegr. telef. komp.,
7,25 mtr.; 3) noor Sarap Aleksander Telegr. telef. komp.
7,15 mtr.; Tehn. n.-leitn. Kivimägi Ferdinand Öpe
kompani, 7,52 mtr. (väljaspool võistlust).

20. Hooga kolmikhüpe — 9 osav.

1) v. a. o. Bysa Helmut Telegr. telef. kompani, 10,53 mtr.; 2) noor Sarap Aleksander Telegr. telef. komp., 10,29 mtr.; 3) noor Gerasimov Aleks. Telegr. telef. komp., 10,25 mtr.; Tehn. n.-leitn. Kivimägi Ferdinand 10, 52 mtr. (väljaspool võistlust).

21. Hooga kõrgushüpe — 10 osav.

1) v. a. o. Kokamägi Elmar Öpe komp., 1,40 mtr.; 2) noor Kontus Paul Raadio kompani, 1,37 mtr.; 3) noor Sarap Aleksander Telegr. telef. kompani, 1,35 mtr.

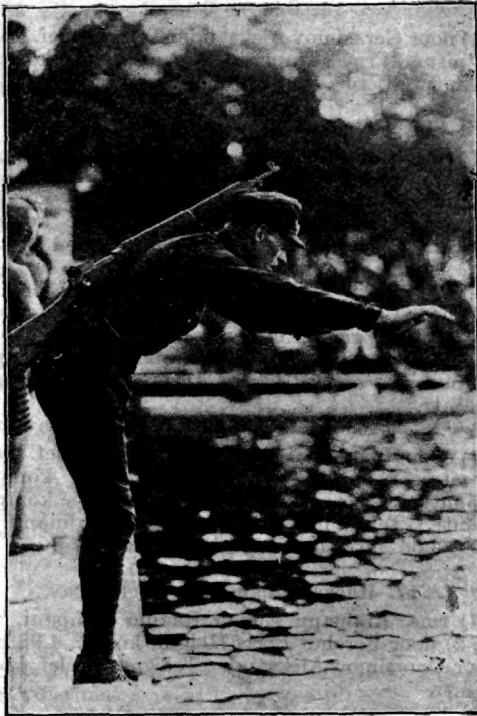
22. Teivashüpe — 8 osav.

1) noor Gerasimov Aleksander Telegr. telef. komp. 2,65 mtr. (vaeshüpe 2,80); 2) v. a. o. Vilibert Johannes Helgiheitjate komp. 2,65 mtr. (vaeshüpe 2,75); 3) noor Kontus Paul Raadio kompani, 2,60 mtr.

23. Teatejooks 4×100 mtr. — 2 msk.

I. meeskond 53,5 sek., noor Ovi Otto, noor Braakel Voldemar, noor Ritsberg Aleksander, noor Sammul Heinrich.

II meeskond 58,0 sek., noor Tappo Voldemar; noor Tschischikov Peeter; noor Lemberg Voldemar; noor Kallmann Helmut.

Sport kaitseväes.

Ujumine rakmetes.

24. Teatejooks 800+400+200+200 mtr. — 2 msk.

I meeskond 4 min. 7,9 sek.: noor Kallmann Helmut; noor Ovi Otto; noor Sammul Heinrich; noor Braakel Voldemar.

II meeskond. 4 min. 10,6 sek.: noor Teder Arnold; noor Tschischikov Peeter; noor Ritsberg Aleksander; noor Lemberg Voldemar.

Üldse osav. — 68.**Punkte said.**

I Telegraafi telefoni kompanii	54½
II Raadio kompanii	53½
III Helgiheitjate kompanii	27½
IV Öpe kompanii	17
V Tuvide baas	1

Üksikvõistlejad.

1) noor Lemberg Voldemar Telegr. telef. komp., 13 p.; 2) rms. Suuk Johannes Öpe kompani, 12½ p.; 3) noor Gerasimov Aleks. Telegr. telef. komp., 11 p.; 4) Teder, Arnold Raadio kompani, 9 p.; 5) noor Romandi Johannes Telegr. telef. komp., 9 p. 5) noor Porohof Boris Helgiheitjate komp., 9 p. 7) noor Kallmann Helmut Helgiheitjate komp. 9 p. 6) rms. Einmann Eugen Raadio kompani, 8 p. 9) noor Villo Herbert Raadio kompani, 7½ p.; 10) noor Tappo Voldemar Helgiheit. komp., 6 p. 11) v. a. o. Bysa Helmut Telegr. telef. komp., 6 p.; 12) v. a. o. Kokamägi Elmar Öpe kompanii 4½ p.

Aegna Merikindluse kergejõustiku võistlused.

12. juulil s. a. peeti Aegna Spordi ringi korraldusel kergejõustiku võistlusi.

Tagajärjed võistluste üksikutel aladel olid:

100 mtr. jooks: 1) n. a. o. Rist (Komandantuuri komand.) — 12,1 sek.; 2) n. a. o. Padar (Rannapatarei nr. 3) — 12,5 s.; 4) n. jung Baumann Rpt. nr. 1 — 12,6 s.

Kuuli tõuge: 1) v. a. o. Alkok, Kom. k-d. — 11 mtr. 12 cm.; 2) n. a. o. Niitmets Rpt. nr. 3 — 9 mtr. 44 cm.; 3) n. a. o. Volbau, Rpt. nr. 1 — 9 mtr. 20 cm.

Kaugushüpe. 1) n. a. o. Lomp, Rpt. nr. 2 — 5 mtr. 75 cm.; 2) v. a. o. Alkok, Kom. k-d. — 5 mtr. 49 cm.; 3) n. jung Baumann, Rpt. nr. 1 — 5 mtr. 20 cm.

Kettaheide: 1) n. a. o. Volbau, Rpt. nr. 1 — 29 mtr. 17 cm.; 2) kprl. Martinson, Rpt. nr. 1 — 27 mtr. 80 cm.; 3) n. a. o. Niitmets, Rpt. Nr. 3 — 26 mtr. 22 cm.

Õdaheide: 1) v. a. o. Alkok, Kom. k-d. — 49 mtr. 82 cm.; 2) n. a. o. Niitmets, Rpt. nr. 3 — 39 mtr. 91 cm.; 3) kapral Martinson, Rpt. nr. 1 — 35 mtr. 18 cm.

Kõrgushüpe: 1) v. a. o. Alkok, Kom. k-d. — 1 m. 57 cm.; 2) rms. Saar, Kom. k-d. — 1 m. 53 cm.; 3) n. a. o. Lomp, Rpt. nr. 2 — 1 m. 46 cm.

Teivashüpe: 1) rms. Saar, Kom. k-d. 2 mtr. — 41 cm.; 2) n. a. o. Jansen, Rpt. nr. 1. — 2 mtr. 40 cm.; 3) n. a. o. Lomp, Rpt. nr. 2 — 2 mtr. 17 cm.

Auhindadena said väljajagatud ujumistrikood ja diplomid.

Spordi Ringi esimees toonitas omas kõnes kehalise kasvatuse tähtsust ja arenemist kaitseväes ja soovis noortele, kaitseväe ridadest sirgunud sportlastele püsivust ja tahtejõudu tehtud töö energiliseks jätkamiseks.

Ametlikud teated.

Viaakse üle teenistuse huvides ja nimetatakse: 6. jalgväe rügemendist kapten Paul Hinno — Sakala jalgväe rügemendi majanduse ülemaks, arvates 19. juunist s. a.

Viaakse üle teenistuse huvides: III diviisi staabist leitnant Johannes Jürgenson — Pärnu maakonna rahvaväe ülima asutuse arvates 1. juulist s. a.

Sakala jalgväe rügemendist noorem-leitnant Gustav Padar — III diviisi staapi, arvates 1. juulist s. a.

Vilakse üle teenistusse omal soovil: 10. jalgväe rügemendist kapten Johann Akermann — Harju maakonna rahväe ülema asutusse arvates 1. juulist s. a.

Harju maakonna rahväe asutusest kapten Emil Tingas — Auto-tankide divisjoni, arvates 1. juulist s. a.

Loetakse majandusadministratiiv kutseliiki üle viiduks: Kapten Johann Akermann — Harju maakonna rahväe ülema asutusest.

Leitnant Johannes Jürgenson — Pärnu maakonna rahväe ülema asutusest.

Noorem-leitnant August Enok — Sõjaväe ühendatud õpeasutustest.

10. jalgväe rügemendist leitnant Nikolai Valdmann Arvatakse reservi: Registreerimisele ilmunud noorem-leitnant Boris Jankovsky, arvates 20. juunist s. a.

Arvatakse reservi omal soovil: Kindralstaabist kapten Reinhold-Karl Täht, arvates 1. juulist s. a.

Piirivalve valitsusest kapten Johann Matson — arvates 1. juulist s. a.

Arvatakse erusse tervislistel põhjustel: Sõjaväe varustusvalitsusest sõjaaegne ametnik Gustav Schneider, arvates 16. juunist s. a.

Reservist leitnant Jaan Raudsepp, arvates 20. juunist s. a.

Reservist leitnant Mihkel Vaarmann, arvates 12. märtsist s. a.

Reservist leitnant Karl-Otto Vinkler, arvates 26. juunist s. a.

Reservist sanitäär-kapten Vilhelm-Viktor Bauer, — arvates 19. märtsist s. a.

Sõjaväe varustusvalitsusest kapten Mihkel Tamman, arvates 1. juulist s. a.

Kustutakse ohvitseride nimekirjast: Reservist alam kapten Georg Gloy, kes surnud 6. juunil s. a. — arvates samast kuupäevast.

Kustutakse ohvitseride nimekirjast surma puhul: Reservist leitnant Harald Lepikson, arvates 23. märtsist s. a.

Reservist noorem-leitnant Aleksander Koch, arvates 12. oktoobrist 1924 a.

Reservist lipnik Axel Dehn, arvates 31. jaanuarist 1921 a.

Reservist lipnik Joosep Lepp, arvates 21. juunist 1922 a.

Sõjainistri käsukirjad.

Nr. 305.

Tallinnas, 23. juunil 1925 a.

Avaldan teadmiseks Vabariigi Valitsuse otsuse 17. juunist s. a.:

„Lugeda kõik kaitseväeteenistusse kutsutavad kodanikud, kes lõpetanud põllutöö keskkooli, Vabariigi Valitsuse poolt 26. jaanuaril 1923 a. vastuvõetud „Seadluse tagavaraväe-ohvitseride ettevalmistamise kohta“ (Riigi Teataja Nr. 19 — 1923 a.) alla kuuluva-tekks“.

Õ i e n d u s: Riigisekretäri vhk. Nr. 1654, 18. juunil s. a.

J. Soots

Kindralstaabi Kindral-major,
Sõjainister.

Nr. 316.

Tallinnas, 27. juunil 1925 a.

Avaldan teadmiseks Vabariigi Valitsuse poolt 22. juunil 1925 a. antud seadluse aktiivteenistusest vabastatud kaitseväe ohvitseride vormikandmise aluste ja korra kohta.

„Vabariigi Valitsuse poolt 30. jaanuaril 1924 a. antud kaitseväe ohvitseride teenistuskäigu seadluse

(R. T. Nr. 37/38 — 1924 a.) muutmiseks ja täiendamiseks pannakse maksma järgmised määrused.

I.

Paragrahv 188 pannakse maksma järgmises muudetud redaktsioonis:

§ 188. Aktiivteenistusest vabastatud kaitseväes kiiduväärt teeninud ohvitseridest võivad Vabariigi Valitsuse loaga kanda kaitseväe vormi:

1. kõik kindralid;
2. vanem-ohvitserid, kes aktiivteenistusest vastastamisel teeninud rivi alal rügemendi ehk kõrgemal ja väljaspool rivi valitsuse ülema abi ehk kõrgemal kohal ja
3. Vabadusristi kavalerid, kes aktiivteenistuses teeninud vähemalt 25 aastat.

II.

Kaitseväe ohvitseride teenistuskäigu seadluse III osa täiendatakse §§ 188¹—188⁵ järgmisel kujul.

§ 188¹. Eelmises (188) §-is tähendatud ohvitseridel on õigus neile maksma pandud eritunnusega kanda selle kutseliigi vormi, millest nad aktiivteenistusest vabastati, seal, kus see käesoleva seadluse järele keelatud ei ole.

Kaitseväe vormi kandes on kaitseväes maksvate viisakuse ja distsipliini nõuete ning vormikandmise määruste täitmine sunduslik.

§ 188². Kaitseväe vormi kandmise õigusega aktiivteenistusest vabastatud ohvitseridele on keelatud kaitseväe vormi kanda:

1. neis kohtades ja juhtumistel, kus vormikandmine aktiivteenistuses seisvatele ohvitseridele keelatud on;
2. era, riigi- ehk omavalitsuse teenistuse kohuste täitmisel olles; ja
3. väljamaal viibides.

§ 188³. Käesoleva seadluse § 188 alustel kaitseväe vormi ja distsipliini nõuete vastu eksivad ehk vormi ja vormikandmise määruseid rikuvad, on õigus karistada: Sõjainistril, Sõjainistri abil ja Korraldusvalitsuse ülemal — kõiki, garnisoni ülematel, rahväe ülematel ja linnakomandantidel — nende piirkonnas viibivaid, üldistel alustel ja võimupiirides, mis neile nende alluvate kohta ettenähtud, kusjuures karistatava ametkohaks loetakse tema viimane ametkoht aktiivteenistuses.

Raskemate üleastumiste korral võib Vabariigi Valitsus Sõjainistri ettepanekul kaitseväe vormikandmise õiguse ära võtta.

§ 188⁴. Erus olevatele ohvitseridele, kes kaitseväe vormi kandes sõjaväelise viisakuse ja distsipliini nõuete vastu eksivad ehk vormi ja vormikandmise määruseid rikuvad, teeb Korraldusvalitsuse ülem esimese üleastumise korral kirjaliku hoiatuse, korduval juhtumisel teeb aga Sõjainister Vabariigi Valitsusele ettepaneku kaitseväe vormikandmise õiguse äravõtmiseks üleastujalt.

Raskemate üleastumiste korral võib üleastujat Vabariigi Valitsusele kaitseväe vormikandmise õiguse äravõtmiseks esitada ilma esialgse hoiatuseta.

§ 188⁵. Järevalve erus olevate ohvitseride kaitseväe vormi kandmise kohta pannakse garnisoni ülemate, rahväe ülemate ja linnakomandantide peale.

§ 188⁶. Ohvitserid, kes § 188 järele vormikandmise õiguse omandanud, kannavad kaitseväe ülemate käsutuses viibimise ajal aktiivteenistuse vormi üldistel alustel“.

Õ i e n d u s: Riigisekretäri vhk. Nr. 1585, 23. juun. 1925 a.

P. Lill

Kindralstaabi Kindral-major,
Sõjainistri eest.

Väljamaa sõjaajakirjandus.

Sana ja Miekka nr. 10. Sisu: Maailma kava ja eesmärk. Korraldus ja korraldused. Gaas II. Kaitseliidu pioneeri kasutamine sõjas. Kahurväe ja jalgväe relvvendlus. Tankide kasutamine. Nr. II. Sisu: Egoismi võit. Soome sõjavägi enne ja nüüd. Mõtted ajaloo õpetusest. Kaitseliidu ohvitseride liit. Gaas III.

Kungliga Krigsvetenskaps-Akademiens Handlingar och Tidskrift. Juuni-Juuli nr. Sisu: Inseneriteaduse

esitaja aasta aruanne (järg). Kohustuse täitmine. Rootsi rahvuslisest mobilisatsioonist. Põhialused uues sõjaametkonnas. 25 päevane õpekava jalgväe kor-damisharjutusteks. Rühm ja jagu harjutusel ning võitluses. Kaart ja kompass.

Suojeluskuntalaisen lehti nr. 22—25. Sisu: Rahva võimalustest. Sõjalisest keeleteadusest. Sõjavangid, nende eest hoolitsemine ja kasutamine sõja ajal. Rootsi kaitsetahte nõrkus. Soome värvid ausse.

Kroonika.

— Sõjamineister esitas Vab. Valitsusele kinnitamiseks sõjanõukogu poolt hääkskiidetud uue väli-vormi (senini teenistusvormi) kava. Vormi löige on üldjoontes endine, väljaarvatud suvimüts ja palitu. Uuel vormil on auastme tunnused õlgappidel, väeliikide ja väeosade tunnused aga krael.

— Sõjamineister esitas Vab. Valitsusele seaduse eelnõu nooremate ohvitseride abiellumise korra kohta. Selle järele peab abiellu astuja aktiivteenistuse ohvitser, kes kompanii ülema ametkohast madalama palgaastmelise ametkoha teenib ja noorem on kui 28 aastat, esitama tõenduse selle kohta, et tema ise omab pääle palga kindla sissetuleku, ehk tema tulevane abikaasa omab varanduse, mis kindlustab sissetuleku vähemalt tema tegeliku palga ja kompanii ülema palgavahe suurus. Ohvitser, kes sarnast tõendust ei suuda anda, viiakse pääle abiellumist reservi. Reservi viimine sünniks ainult rahu ajal. Seaduse eelnõu on tingitud nooremate ohvitseride viletsatest palgaoludest.

— Kaitseväelaste kultuurilise tasapinna tõstmise ja selgitustöö sihikindla alusele rajamise otstarbel korraldatakse Kindlastaabi poolt sellekohased *erikursused* ettevalmistuseks kultuurilisele selgitustööle. Kursustele komandeeritakse ohvitseri kõigest väeosadest valiku järele. Nad kestaks umbes kolm kuud ja algaks oktoobri algul. Kursused oleks üldhariduslik ja pedagoogilis-metoodilist laadi, kusjuures erilist rõhku pannakse praktilistele kogemustele omanemise pääle. Õpekavasse kuuluks — kodumaa ajalugu, Soome-Ugri, ühissuome ja Eesti Kultuuri ajalugu, kodumaa teadus, psühholoogia, loogika, ühiskonnateadus, Eesti vabadussõja ajalugu, endine ja 1918—1920 a.), majandusteadus, propaganda jne. Pääle selle on ette nähtud eriloengud kommunismi, ajalehe reportaashi, Eesti kunsti arenemise jne. üle. Kursuste korraldustööd juhib kolonel E. Limberg. Kursuste lektoriteks kavatsetakse kutsuda meie tuntud riigimehi, kirjanikke, seltskonnategelasi ja Tartu ülikooli õpejõude. Nii on minister K. Ast andnud lubaduse lugeda ühiskonnateadust ja propagandat, Eesti kirjanduse ajaloo lugemise asjus on ettepanek tehtud Fr. Tuglasele, vabadussõja ajalugu hakkavad arvatavasti lugema Dr. J. Luiga ja toimetaja E. Laamann.

— Maakondade liidu nõukogu esines sõjamineisteriile ettepanekuga, et viimane vaheltkauplejate vahel kasu kõrvaldamiseks juba lõikuse ajal sõjaväele viljaostmise põllumeestelt õiglase hinnaga eest välja kuulutaks, mis võimaldaks ühtlasi ka riigile õigeaegset maksude sissetulekut. Sõjamineisteriiumi varustusvalitsus on ettepanekuga päri. Raskusi tekitab ainult vilja hinna kindlaksmääramine. Selles asjas astuti läbirääkimisele maakondade liidu nõukoguga. Maakonnavalitsustelt saadud andmete põhjal soovivad liidu nõukogu sõjaväele viljaostu hinnalauseks võtta välisturuhind ja kokkukutsuda kindlaksmääramiseks sellekohast komisjori, ostukohatadeks soovitatakse aga suuremaid raudtee jaamu ja keskkohi ning põllumajanduslisi ühisusi.

— 20. juulil pühitses lennuväe rügement oma 6. aastapäeva, mil puhul Lasnamäe aerodroomil peeti päevakohaseid pidustusi, milledest osa võttis hulk kutsutud külalisi. Paraadi võttis vastu sõjamineistri asetäitja K. R. Pusta, kes ka lennuväe Vab. Valitsuse nimel tervitas; õhu- ja sisekaitse ülema abi kolonel A. Seiman tuletas liigutavas kõnes meele ametikohuste täitmisel kargelastena surmasaanud lennuväelasi. Orkester mängis langenute mälestuseks, keda 11 meest, leinamarssi. Selle järele jagas minister Pusta kolmanda vaatlejate ja lendurite kursuste lõpetajatele — 30 mehele tunnistused ja sellekohased märgid välja. Järgnevad lennudemonstratsioonid pakkusid päältvaatajatele eriti suurt huvi.

Kell 2 pääle 1. oli ühine lõunasöök aja- ja üleaja-teenijatele. Kell 4 pandi pärg langenud lennuväelaste hauale sõjaväe suruaial. Öhtul oli „Sõdurite kodus“ tantsupidu.

— Kursuste lõpetamise järele kinnitati lendurvaatleja kutses: major Vellerind, kapteinid Kalberg, Steinberg, Tammekeand, leitnandid: Kivell, Sõöt, Voizberg, noorem-leitnandid Abel, Andresen, Arro, Adof, Kopvillem, Patska, Suivi, Sukk.

Sv. lenduri kutses: leitnandid: Alev, Döring, Orav n.-leitn. Braup, Kitspea, Kuul, Läte, Martson, mer. n.-leitn. Niilender, n.-leitn. Parsmann, Reissar, Rokk, Sepp, van. allohv. Kahm ja Klemann.

— Mereväe orkester jõudis Stockholmist tagasi 17. juulil. Rootsis mängis orkester umbes kuu aega ja sai rootslaste poolt kiitvaid otsusi.

— 18. juulil peeti „Kalevi“ ujumisbasseinis Piritallinna garnisoni ujumisvõistlust. Mängis sõjamineisteriiumi orkester.

— Poola sõjaväe ja laagriõppuste tundmaõppimise otstarbel tegi meie sõjaväe esitaja Poolas kol. ltn. Jakobsen ühes Inglise sõjaväe esitaja kol. ltn. Clayteriga 13. juulist alates ringreisi Lõuna-Poolas.

— 19. juulil pandi Amblas langenud sõdurite mälestussamba nurgakivi. Sõjamineisteriiumi nimel pani pärga kolonel A. Simon. Sammas läheb maksma ümmarguselt 400.000 marka. Ambla kihelkonnast on langenud ilmasõjas 108 ja vabadussõjas 37 sõdurit.

— 16. juulil umbes kella 11 ajal lasi mereväe ekipaasi bootsmann Arnold Lamberg enese korrapidamise ajal browningi kuuliga maha. Enesetapmise põhjused teadamatad. 18. juulil saadeti ta surnukeha sõjaväe haigemajast Keilasse. Arasaatmas oli hulk mereväelasi, nende seas ka merejõudude juhataja kapten H. Salza. Samuti sündis matmine Keilas suurel osavõttel. Merejõudude asutuste poolt pandi pärgi. Arnold Lamberg võttis vabadussõjast osa ohvitseri asetäitjana. Tema teeneid hinnati vabadusristi annetamisega.

— Välisminister K. R. Pusta sõitis väljamaale. Tema reisi sihiks on — Lõndor, Pariis, Brüssel, Berliin, ülesandeks aga lähenevaks Rahvasteliidu istangjär-

guks esiallikatest tarvilise informatsiooni kogumine, meie töiste püüete selgitamine, Vabadusriistide väljaajamine liitriikide tegelastele ja jooksvate küsimuste isiklik lahendamine. Eriti tähtis on välisministri Londoni sõit, kuna praegu päevakorral seisab tähtsate küsimuste lahendamine Inglismaaga: võla õiendamine, kaubaleping, kokkulepe kurjategijate väljaandmise, rahatransfertide ja kaubareisijate asjus.

— Eesti ettevalmistusel ja kokkukutsel 25. augustil algava nelja välisministri — Eesti, Poola, Läti, Soome, — konverentsi päevakorda on võetud: üldise julgeoleku küsimus, Balti riikide koostöö sügisel kokkuastuvast Rahvasteliidu 6. täiskogus, alalise lepituskomisjoni asutamine, ühise rahaüksuse küsimus jne.

— Eesti-Läti tolliuniooni teostamise asjus sõitsid kaub.-tööstusministri abi M. Hurt ja välisminist. poliitilise osakonna büroo juhataja Mickvitz 22. juulil Riiga järjekorralise nõupidamisele. Läbirääkimisi peetakse selles küsimuses juba 1923 a. sügisest saadik, kuna lõpuliku kokkuleppe saavutamine mitmesugustel põhjustel viibib.

— 19. juulil jõudis Tallinna Inglise Rahvasteliidu ühingu ülemere sekretär kapten A. E. V. Thomas ja propaganda-osakonna sekretär Mr. Macdonell.

— Riigi põlevkivitööstus andis 1924 a. puhastkasu 10.426.740,48 marka, kusjuures üldkasu oli suur 28.216.194,92 mk., kulud aga 17.789.454,44 ms. Aasta jooksul viidi lõpule uue õlivabriku ehitamine. Kuna Kukuruse kaevanduses juba senini maaall töötati, kaivatsetakse seda nüüd teha ka Kohtla kaevanduses.

— Kaks Jaapani inseneri käisid Kohtla õlikivi vabrikus Mandshuuria õlikivi proovimas, kuna mujal (Ameerikas, Saksamaal, Shotis) tehtud katsed soovitud tagajärgi ei andnud. Kohtlas õnnestas iga katse täiesti.

— Haridusministeerium on väljatöötanud vähemusrahvaste koolide kohta käiva määruse eelnõu. Eelnõu järele korraldatakse vahekorrad kohaliste omavalitsuste ja vähemusrahvaste kulturomavalitsuste vahel kultuur-omavalitsuse seaduse ja alg- ning keskkoolide seaduste alusel.

— Ü. E. Noorsoo Liit korraldab 13.—29. augustini eskursiooni Ungari-Budapesti. Pisut varem saabub sinna Eesti-Soome-Ungari liidu eskursioon.

— Harju panga likvideerimise komisjon on kindlaks määratud ja panga likvideerimisele asunud.

— 17. juulil sõitsid läbi Tallinna Venemaale „õpe-reisile“ 300 Rootsi kommunisti.

— 10.—22. juulini kestis Tartus sõjaringkonna kohtus kommunistide suurprotsess, kus süüpingil istusid 75 isikut. Pääsüüdlasena esines Hans Heidemann. Kohus mõistis Heidemann'i surma, 2 kaebalust eluksajaks sunnitööle ja teised 2—15 aastani sunnitööle ja parandusmaija. Õigeks mõisteti 5 isikut.

— 14./15. juuli ööl tabas Kuresaare politsei Uue-mõisa vallas tuntud kommunisti Aleksander Mui ühes kahe kaaslasega. A. Mui oli 1924 a. saadik sõjaväe jooksik ja varjas end seniri oma kodu ümbruses. Tabamise juures sai teine A. Mui kaaslane vastastikkusel laskmisel haavata.

— Läti-Leedu piir on veel lõpulikult kindlaks määramata. Töötav piirikomisjor loodab piirirajamise sügiseks lõpetada.

— Lätis on päevakorrale võetud piirivalve reorganiseerimine. Sõja- ja välisministeerium nõuavad piirivalve allumist sõjaministeeriumile.

— Soomes lööb laineid Ahvenamaalaste sõjaväeteenistuse seadus. Ahvenamaa saarestiku neutraliseerimise lepingu põhjal on ahvenamaalased sõja-väeteenistuse kohustest vabastatud. Soome maapäeva poolt vastuvõetud seaduse põhjal peavad nad aga teenima nüüd tolli- ja majaklaevades. Ahvenamaalased ja rootslased protesteerisid ning president ei kinnitanud kohe seadust, vaid küsis selle kohta kõrgema kohtu arvamist. Viimare asutus soovib presidendile seadust mitte alla kirjutada.

— Nagu senini rii on ka rüüdki ühenduses Tartu kommunistide protsessiga Venemaal alganud laialaualuline eestlaste vangistamine ja „riigi vastaste protsessi“ seipitsemine, et saada vahetuskaupa „pantvangide“ näol. Arreteerimisi or korraldatud pääasjalikult Peterburis, Oudova ja Jamburi maakondade Eesti asundustes. Pääle selle katsutakse Eesti pääle majanduslist survet avaldada, mis aga mingisuguseid tagajärgi ei arna.

— Venemaa sisemised raskused näivad järjest suurenema. Majanduslist viletsust aitavad suurendada rohutirtsude parved, kes hävitavad igasuguse saagi lootuse viljarikkamates kubermangudes. Lisaks sellele tekivad siin-sääll mässuliikumised, mis viimasel ajal eriti ähvardava kuju on võtnud Valge-Venes — Smolenski, Minski ja Mogilevi kubermangudes. Relvus talupoegade vastu on nõukogude võim sunnitud olnud isegi soomusrõnge välja saatma. Mässu piirkonnas kuulutat jä sõja seisukord välja.

— Prantsusmaa ja Hispaania on Marokko küsimuses ühisele kokkuleppele jõudnud. Rahulettepanekutest ei taha Abd-el-Krim teadagi ja võitlused kestavad vahelduva õnnega edasi.

Prantslased saadavad Marokkosse uusi abivägesid. Uueks Prantsuse vägede ülemjuhatajaks määrati kindral Naulin. Ka Poola olla otsustanud sõpruse täheks Prantsusmaa vastu saata Marokkosse terve diviisi oma sõjaväge.

— Läti Karutapjate ordu nõukogu on otsustanud veel käesoleval aastal välja anda Karutapjate ordu albumi, milleks päevapiltide ja elulooliste andmete kogumine praegu käsil.

Küsimused ja kostused.

Küsimus Nr. 76. 1. Kas on ohvitseril õigus toetusraha poolekuu palga suuruses saada, kui teda viiakse üle ühest väeosast teise samas garnisonis. Kui ja, siis missuguse käsukirja põhjal?

2. Kas on õigus seda raha tagant järele saada, kui üleviimine sündis umbes kaks aastat tagasi.

Vastus: 1) Riigiteenijate ametsõitude tasuseaduse (R. T. Nr. 113 — 1921 a.) pr. 7 põhjal võib ümberpaigutatavale ohvitserile erakorraliste kulude katmiseks poole kuu palga suurust tasu maksta ainult kaitseväge ohvitseride teenistuskäigu seadluse pr. 122 p. a juhtumisel, väljaarvatud ümberpaiguta-

mised, mis sünnivad ühe ja sama linna, alevi või valla administratiiv piirides. Ümberpaigutamise puhul ühe ja sama linna, alevi või valla administratiiv piirides kaetakse kulud ainult siis, kui ümberpaigutatav on sunnitud selle tõttu ameti huvides oma alalist elukohta muutma.

2) S. S. K. rm. XIX pr. 8 põhjal on ümberpaigutatav õigustatud punkt 1-es nimetud tasu tagant järele kätte saama ainult sel juhtumisel, kui tema ühe aasta jooksul, arvates tasu saamise õiguse omandamise päevast, on esinenud kirjaliku nõudmisega; ei ole tema seda ühe aasta jooksul mitte teinud, siis on tema õiguse selle saamiseks kaotanud.

Kaitseliitlane.

Naised kodukaitse töös.

Kodukaitse ühingu põhikiri valminud. Naised võivad kohtadel alata tööd.

Milline võrratu tähtsus on naistel kaitseliidu töös, näitab Soome kaitseliidu senine tegevuspraktika. Soomlased ei suuda ilma naisteta oma kaitseliitu ette kujutada. Kogu majandusliku asjaajamise korraldamine seisab naiste õlul. Soome kaitseliidus on naine perenaiseks ja ravitsejaks ning mees sõduriks.

Eesti omakaitse organisatsiooni loomise esimestest päevadest alates on kaitseliidu kõrgemate juhtide keskel liikunud mõte — ka Eestis luua naiskaitseliit — toetudes nagu soomlasedki selle suure moraalse ja praktilise jõu pääle, mida naised kaitseliidu töös avaldavad. Ja naisedki on omast osast õieti arusaanud ning meie kaitseliidu pooleaastase tegevuse keskes loonud mitmete malevkondate juure omad rühmad. Kuid naiskaitseliidu — kodukaitse ühingu — põhikirja väljatöötamisega on alus pandud üleriiklisele naisorganisatsioonile, mille alustab tööd koos kaitseliiduga.

Kodukaitse ühingu (naiskaitseliit) tahab olla kaitseliidule ta ülesannete täitmisel kõigiti abiks. Põhikirja järele on nimetatud organisatsiooni eesmärk ühes kaitseliiduga äratada ja edendada isamaalist ja rahvuslist tunnet, aidata kaitseliitu kodukaitsmisel ja kodanikkude julgeoleku kindlustamisel.

Kuna meeste tegevus kaitseliidus seisab pääasjalikult sõjanduslikus ettevalmistuses, esijoones laskeõppustes — olla võimas ning osav käsitama üksikõik millist relva, naised peavad olema neile selleks abiks, peavad tegevuse võimalusi soodustama ning kandma sellega ühenduses olevaid kohustusi. Nii hoolitsevad naised kaitseliitlaste varustuse eest, hangivad sissetulekuid, kannavad sanitäär- ja ravitsuskohustusi, muretsevad toidustust ning peavad kaitseliiduga alalist ühendust.

Samuti on naised kohustatud korraldama igasuguseid propaganda koosolekuid, pidusid, loteriisid, korjandusi ja asutama riide ning toiduvarustamise otstarbe vastavaid töökodasid, ladusid ja kauplusi. Et naised püsiksid oma ülesande kõrgusel ning viljakalt omi kohuseid täidaks, nendes teadlik oleks, korraldaks sellekohased kursused.

Naiste kohustused kaitseliidu vastu on laialdased ning nõuavad neilt palju, esmajoones aga sügavat isamaalist tunnet, koduarmastust ja riikliku isolemise väärlist ning õiget hinnangut. Naine peab ilmuma kaitseliitu Sparta emana, julge- ja kindlameelena, kuid naiselikult armastavana ja tundelisena.

Naisorganisatsioonide liidu poolt oli naistele ette nähtud isegi riviõppus, täielik sõjanduslik ettevalmistus. Ehkki mõte, ka naist mehe kõrval rindele asetada, meie väikearvulise rahva juures küllaldaselt arusaadav ja põhjendatud, tuli sest siiski loobuda, kuna naistel ülesanded juba niigi väga suured ning paljunõudvad.

Naiste esimeseks ülesandeks jääb pääasjalikult kaitseliidu asjade äratamine ja arendamine. See on tööala, kus võivad naised näidata omi võimeid ning kus loodetakse neilt tulemusrikast intensiivset tööd. Naiskaitseliit peab kujunema aparaadiks, missugune juhhib omakaitse mõtte ülema igasse tundvasse südame.

Naine paneb liikuma seni kõrvalt vaadanud massi, paraliseerib selle ükskõiksuse ning loiduse, mis takistanud osa meeskodanikke astumast kaitseliitu.

Tuleb hinnata naise suurt psükoogilist ja eetilist mõju ning seda eriti kaitseliidu töös. Naise mõju mehe pääle on suur, kui mõjutamine sünnib tõsiselt ja aetult mingist kõrgest sihist. Naine võib kõige tui-memaski mehes äratada energilise, isamaalikult mõtleva inimese. Mees häbeneb naise ees oma väiklust, laisast saab töömees ning riigivaenuline muutub eeskujulikumaks isamaalaseks.

Ja seda võivad kõik naised, kui nad omi mõjuvaid omadusi tahavad ning oskavad kasutada. Naiskaitseliitlane on aga seda kohustatud tegema. Kodukaitse ühingu ellukutumisega (algatus tuli naiste eneste poolt) on meie naised näidanud, et nad pääle hääde perenaiste ja emade, on veel kodanikud, kes endi kohustusi riigi ja iseseisva rahva vastu tunnevad ja austavad kallilt võidetud vabaduse püsi. Vabarahvuse ning riigipüsivuse mõte on meie neid ja emad kaasatõmmanud, — nad tahavad ehitada kogu riigist sõbraliku ja armastusest hällitatud kodu. Ning iga naine, kes nime-tatud kõrgest mõttest aetud astub selle südamliku kodu ehitamise algrajale, on kohustatud pühendamale selleks oma kõikvõimast naise mõju ja loovat ema armastust. See igavene loov ja ehitav jõud — emaarmastus, olgu meie naiskaitseliitlastele *baasiks omakaitse mõtte õhutamise töös.*

Kuid meie alalistest hädaohtudest varitsetud riik nõuab, et astuksime kõik valvele — mehed, naised, lapsed. Kaitseliidu ridade tihendamiseks uute jõududega, asub naiskaitseliitlane oma esimese ülesande juure, sest süvendades kaitseliidu mõtet, äratavad nad ka tukkuvaid mehi. Aga veel suurem mõju on emal oma lapse pääle. Siin tegutsegu Eesti naine, kui Sparta ema. Ta kasvatagu oma last teadmises, et tema on see, kes kannab riigi ajalukku edasi, et tal on kohus oma riiki teha õitsevaks, ilusaks ja tugevaks. See kasvatub noores püüdu mingi kõrgema poole, siin annab ema oma lapsele juba elu ideaali. Viimast vajab meie noor aga tänapäeval rohkem kui ialgi enne.

Propagandat võib teha kaitseliidu hääks naine mõjuvamalt, kui ükski teine. Juba see fakt iseenesest, et naised rakenduvad kodukaitsesse, astuvad mees-tega samaväärsetena rahvakaitsese ridadesse, kohustab kõiki kaasaalama kaitseliidu püüetele ning arusaama kaitseliidu kõrgest kõikikõitvast mõttest. Kodukaitse ühingul (naiskaitseliidul) on välisilmaga ti hedamad kokkupuuted, kui meestel (korraldades propaganda koosolekuid, pidusid, toimepannes korjandusi, loteriisid j. n. e.). Sellepärast võib loota, et sellega kooskäiv kihutustöö on püsivam ja kestvam ning ei jäta avaldamata soovitud mõju.

Naised on kaitseliidule suur täiendus. Jääb ainult soovida, et Eesti naised omi valitud isamaaliku kodaniku kohustusi täidaks tõsiselt ja mõjuvalt ning looks endist tiheda ja tugeva organisatsiooni riigikaitsese soodustamiseks. Selles kindlas usus saadab Eesti „Lot-tasid“ rahva masseline sümpaatia. J.

Näed viga laita, siis tule ja aita.

„Sõduris“ nr. 28. 18. VII. s. a. juhü keegi, kes öieti ei tea, kas tema kaitseleitlane on, või mitte, lugejate tähelepanu puuduste pääle, mis kaitseleitü organi-seerimisel, meie päälüna ümbruses ette on tulnud.

Et kaitseleitü organiseerimine mõnes vallas õige visalt edeneb, on selge, aga et päälüna ümbruses ainult Saue vald hästi organiseeritud oleks, on küll lugepeetud kirjatüki autori arvamine ja ei kuigi kompetentne otsus: on olemas valdu ka päälüna ümbruses, kus kaitseleitü organisatsioon mitte halvem ei ole kui Saue oma, hästi mõiste võib aga väga mitmesugure olla.

Hästi kaitseleitü organiseerida ei ole mitte kuu ega kahe ülesanne, ei ole ka üksiku isiku võimuses, selleks peab tugev isamaa armastus ja kaitseleitü mõttele soe kaasaaitamine juba kohapäälsetel kodanikkudel sees olema. Just see on aga nimetatud N. asunduses nähtavasti nõrk, millega muidu seletada, et sääl kõigest kaks kaitseleitlast, kuna mujal neid palju rohkem. Terves selles vallas ei ole ühtegi agaramat meest, kes tahaks asja juhtimise oma kätte võtta ja palgaline isik seda valda organiseerima panna on ka mõttetu, sest kus tahtmine puudub, ei tule niisugusest vabatahtlikust seltskondlisest organisatsioonist, kui kaitseleit, mitte midagi välja: karvupidi kaitseleitü liikmeid tassida on tühi töö.

Kuuldavasti olla autori poolt tähendatud vabadussõjajaegse kaitseleitü agarale tegelasele ka ammugi ettepanek tehtud kohaliku päälüku kohuseid oma pääle võtta, mees ei olla ka mitte ära ütelnud, aga organiseerimine on ikkagi surnud punktis.

Kaitseleitü astumine ja säält lahkumine on aga vabatahtlik (põhik. § 6) ja sundida kedagi ei saa, sellepärast olgu auväärt sõnumi kirjutaja nii hää ja aidaku, tehku koha pääl algus ja võtku ka vähekene organiseerimise murest ja vaevast oma kanda, siis ehk hakkaks ka sääl vallas kaitseleitü rühm korralikult tegutsema. Juhtnõõride ja näpunäidete andmises ei ole mina kunagi kitsi olnud; sääl puudub aga isik, kellele neid anda.

Mis puutub nüüd lõpuks koosolekusse, mis pidi 28. juunil ära peetud saama, siis ei jäänud mina mitte aja puuduse pärast ilmutata, õnneks oli mul just see päev vaba, vaid kohalik päälüku k. t. teatas laupäeval 27. VI., et koosolekust ei saa asja ja mina sõita ei tarvitse.

Loodan, et kirjatüki autor tõesti minu palvet kuulda võtab ja kohaliku kaitseleitü rühma organiseerimise oma südame asjaks teeb, sest temal näib tahtmist olevat midagi kaitseleitü häaks teha.

Üldiselt võiks öelda, et maa organiseerimine väga suurte raskustega seotud on. Sääl takistab suuresti põllutöö, missuguse kallalt suvel ja kevadel inimest ära kutsuda oleks kuritegu; isegi pühapäevad on põllumees sagedasti oma töö kallal, kaheksa tunnilisest tööpäevast ja 16 tunnilisest puhkeajast ei nähta undki.

Talvisel ajal oleks juba aega, siis puuduvad aga vastavad ruumid ja väljas on külma tõttu võimata teoreetlisi seletusi ja juhtnõõre anda. Kõik need mõnused, mis linnas organiseerimist kergendavad, vaba aeg, avarad ruumid, hää valgustus jne. puuduvad maal. Pääle selle on maal kaitseleitlased sunnitud vahest kümnete kilomeetrite kauguselt õppusele ehk koosolekule tulema, kuna linnas kõik käe-, jala juures on, — nii õppuse kohad ja ruumid, kui ka laskeplatsid jne. Kõigi nende raskustega tuleb just kohapäälsetel päälükutel võidelda ja sellepärast on arusaadav, et kohal. päälüku kohuseid keegi oma pääle võtta ei taha, tööd ja vaeva on palju, tasu mitte mingisugust, kõige paremal juhtumisel võid veel hurjutada saada, kui kõik küllalt libedalt ja hästi ei lähe.

Kõigist nendest raskustest peab üle saama. Meie vabadus ja iseseisvus on suurte raskustega ja paljude ohvritega kätte võidetud ja on küllalt seda väärt, et ükski raskus ega ohver liig suur ei tohiks olla kätte saadud iseseisvuse ja vabaduse kaitseks.

Sellest tähtsast ülesandest on ka pea igalpool juba aru saadud ja, isamaa armastusest aetud, on tuhanded mehed vabatahtlikult, ilma igasuguse sunduseta sisekaitse oma auülesandeks teinud, need tuhanded on hää meelega oma kanda võtnud kohused ja raskused, mis kaitseleit nende pääle paneb.

Meie maa on juba tiheda kaitseleitü võrguga üle tõmmatud ja kui mõnes üksikus vallas või külas ei ole veel tugevat üksust korraldada suudetud, siis on loota, et ka nendes kohtades lähemal ajal kodurahu kaitsjate rühmad ellu tõusevad, et kaitsevõrk ilma aukudeta oleks.

O. Suursõõt,

K. L. Harju maleva päälük.

Kaitseleitü päälükud.

Harju maleva päälük
leitnant O. Suursõõt.

Leitnant O. Suursõõt sündis 1893 a. Saku vallas, Harju maal. Lõpetas end. Tallinna Nikolai I gümnaasiumi. Vabadussõja ajal oli kaitseleitü organiseerijaks, Tallinna IV jaosk., hiljem maak. ülema abiks. Reservis olles oli kaks aastat Harju maakonna valitsuse esimees. Õppis hiljem Saksamaal Detmoldi ülik., millise läinud aastal lõpetas. Vabariigi kaitseleitü ülema poolt määrati Harju maaleva päälük, 1. apr. s. a. arvates.

ole veel tugevat üksust korraldada suudetud, siis on loota, et ka nendes kohtades lähemal ajal kodurahu kaitsjate rühmad ellu tõusevad, et kaitsevõrk ilma aukudeta oleks.

Noorsoo kasvatus maakaitse seisukohalt.

(Sõdur Nr. 26 s. a. — Lõpp).

III.

On väga tähtis, et noorsoo kehalist ja vaimlist kasvatust koos toimetataks. Mitte ainult selles mõttes, et kehaline tervis ja jõud on mõõdapääsemata tingimused nende kohustuste kandmiseks, mis sõjale

nõuab, vaid ka vana Rooma põhiaate järele „mens sana in corpore sano“. Võimsal hingel peab olema kehas võimas häll. Mitte ainult rahva vastupidavuses end alalhoida ajaloolisel võitlusel karmi maakamara ja vaenlase vastu, vaid ka viimase aegade sportlistes

saavutustes on väljendunud sellane füüsiline jõud ning vastupidavus, et sellele ajaloost võrdlust tuleb otsida. Ning see on õnn, sest see annab heleda tuleviku lootuse väikese rahvale vastupidada 100 milj. Vene rahvale.

Kuid selle omaduse eest tuleb hoolitseda ja veel harimata algjõudu arendada ja teda eesmärgile vastavalt rahva kaitse ja laienemise teenistusse panna.

Selles suhtes tuleb tööga juba lastest peale hakata. See viis, kuidas Sparta omi lapsi sõduriteks kasvatatas väärarvestamist, olgugi et selle kavakindlalt läbiviimine võimatu ja praegustes oludes tarbetu. Kuid igal juhtumisel on neil eesmärk olemas, millest näha, kui suur tähendus on rahva füüsilisel kasvatusel rahva kaitsejõu alal.

Selle juures tuleb veel vaadelda, missuguseid inimväärtuse vaimlisi ning kehalisi omadusi võib tubli ja järelmõeldud võimlemise abil arendada, sinna hulka loetud ka mängud ja mõistlik sport.

Niisuguste võimlemise harjutustega saavutame kõige pealt jõudu, kiirust, vastupidavust ning kindlust, nimelt seda, mis tarvis igale inimesele, kes üldse elada ja mingit hääd ning ausat tööd tahab teha. Kui need omadused puuduvad, on niisugune inimene koguni arenemata, ega suuda isegi, nagu kord ja kohus, tööabinõusid tarvitada. Kuid, kuivõrd on need omadused tarvilikud maakaitsejale? Võib peaaegu ütelda, et need on a ja o. Sõda toob enesega kannatusi, millede vastu on jõudu tarvis, sõjas tuleb täita ülesandeid, mis nõuavad kiirust ja vastupidavust.

Kui osatakse keha üle valitseda, on selle tagajärg ka vaimliste võimete arenemine. Niisugused vaimlised omadused on: tahtejõud, otsustavus, julgus, tegelik arusaamine ja hindamisvõime, sinna lisaks veel hää meeleolu, rõõm ja elavus. Igaüks teab, missugune tähendus on sõjas nimetatud omadustel, olgu see üksiku isiku või väeosa juures. Kindlasti küll aga üksikul, kuna praegune sõjatehnika temale ikka enam ja enam tegevuse vabadust annab, mille tõttu ta seisukorradesse satub, kus tal, peale eelpool nimetatud võimlemise omadamatud omaduste veel tarvis läheb julgust, otsustavust, tahtejõudu ja hindamisvõimet.

Hää võimlemise loomulik tagajärg on aga tervis. Kõik korralikud harjutused, eriti järjekindlad harjutused, kinnitavad ja arendavad südant ja kopsu ning muid elundeid, kiirendavad nende tegevust ja harjutavad keha vastupidama välismõjudele, nagu külmale, soojale j. n. e. Selle tõttu ei teki elundite tegevuse loomulikus käigus takistusi ega rikkeid, mille läbi kaovad meelehapped ja inimene tunneb end tugevana ja elurõõmsana. Pealegi leiavad haiguste pislased, keda sõjaajal summaliselt ja liikide järgi suuremal arvul ilmub, niisuguses kehas sama vähe asupaika, kui hästi puhastatud ja tuulutatud ruumis.

Võimlemise ja spordi tegelikul laiendamisel on siin abiks koolisundus rahvakoolides. Neis koolides tuleks autori arvamise järgi võimlemine, mängud ja samuti sport peaaepainete hulka võtta, sellevastu, et neid nüüd vähe harrastatakse. Kuid enne seda tuleks muretseda rahvakoolidele korralikud võimlemise saalid ja vahendid, ning et ka õpejõud sellel ala kompetendid oleks. Praegusel ajal on päris kurb jälgida, eriti maal, võimlemise õpetust rahvakoolides ning ei ole harv nähtus seegi, et võimlemise tund, nii vähe kui neid on, koguni pidamata jäetakse. Niisugune asjaolu peaks vastavalt poolt kiiremas korras parandatud saama.

Kuid eesmärk ei ole ainult see, et võimlemine sooritatakse, vaid sellel alal tuleb veel edasi töötada, et tagajärjed veel peale kooli nähtavad oleks. Rahvakoolis peab igale õpilasele täpselt selgitama võimlemise tähtsust ja mõju, et edaspidine arenemine võimlemises peale kooli ei katkeks. Neile tuleb õpetada võimlemise teooriat ja võimlemise ajalugu, ning seletada neid suuri saavutusi, milledega soomlased, eriti spordi alal, on haritud maailma imestama pannud. Niisuguses eas, nagu rahvakooli õpilased, on inimene eriti kerge vaimustuma, eestkätt spordi alal. Niisugusel viisil, arvab artikli autor, laieneks sport enam sügavamatesse rahvakaitsetesse, kui see senini on olnud.

Autor jätab puutumata võimlemise õpetuse õpekooldes (keskkoolides), kuna see seal rahuldavas seisukorras on, samuti nagu sõjaväeski, kus teda peaharjutuste hulka võetud, kuhu ka võimlemine tingimusteta kuulub.

Mis puutub otsekohesesse noorsoo sõjaväelisse kasvatusse, siis jätab autor seda samuti lähemalt käsitamata, kuid pühendab sellel siiski mõned sõnad.

Suur viga on tehtud sõjaväe teenistuse kohuslike teenistuse aja lühendamisega nii lühikeseajaliseks, nagu see praegu on. Selle ajajooksul on võimata, et sõdur kohaneks kõigi tehniliste ainete ja taktikaga, mida temalt, ajanõuete kohaselt nõutakse. Kõnelemata sellest, et sellel ajajooksul võiks mingisuguseid noormaid juhte kasvatada. Selle tõttu oleks möödapääsemata, et noortsugu, enne kui ta tegevasse teenistusse astub, ettevalmistavalt relvade tarvitamisele juhitaks. Mis varemalt rahvakooli võimlemise õpetuse kohta öeldud, oleks selles suhtes sammuks edasi. Peale selle tuleks seaduslikult määrata, et näituseks iga 17 aastat vanaks saanud noormees kutsutakse vähemalt pooleks kuuks suvistele sõjaväelistele harjutustele ja iga 18 aastat vanaks saanud sama aja kestvuseks talvisetele harjutustele. Nii saaksid nad algõpetuse, mille läbi selleks tegevas teenistusse nii palju aega ei kuluks. Juhitideks tuleks määrata kaitseliidu üksuste ülemad. Selles suhtes on keskkooli õpilaste kohta kolonel-leitnant Stahel'i poolt järgmine ettepanek tehtud (Soome Kasvatusteaduse Seltsi ajakiri Nr. 3 — 5, 1924 a.): kõigil neil vabapäevadel, mis keskkoolides antakse, tuleks korraldada õpilastele sõjalisi harjutusi, milledest osa võtmine on sunduslik. Harjutused oleksid ainult ülemklassidele korraldatud. (Toim. sõr.). Selle abil edendatakse suuresti kasvatustööd tegevastes teenistustes ning jääks palju enam aega lahingdrilli õpetamiseks.

See nõuaks, tõsi küll, rahvalt ainelist koormat, kuid maakaitse peaks igale kodanikule südame asi olema, ning selle eest toodavad ohvrid mitte vastu-meelsed. Tuleb meeletuleta, kuis esisad selle maa ja meie eest on kannatanud ning ohverdanud. Praeguse põlve kohus on jätta tulevasele põlvele see maa õitsvamana ja võimsamana, kui oleme seda vastu võtnud, tunnustuseks, et oleme esisade parandust ausasti hoidnud.

Kui vaimline ja füüsiline noorsoo kasvatus nende sihtjoonte järgi täide viiakse kavakindlalt ja õieti arendatult, kasvab noorsugu, kel endal on olemasolu õigused ja kel käes on tuleviku võimalused.

A. R.

KAITSELIIDU ELU.

Kaitseliidu Türi malevkonnast.

Esmaspäeval 6. skp. korraldati Türi malevkonna alevi kompaniile proovi häire, mida täiesti kordaläi-

nuks tuleb lugeda. Vaatamata tööaja peale oli 1 rühm näiteks 12 minutiga viimse mehni kogumise kohal, vahipostid raudteejaama, postkontorisse ja liikuv patrull alevi teedele välja pandud. Häirele

järgnes taktiline õppus Türi Paide raudtee piirkonnas, mida malevkonna päalik täiesti kordalainuna hindab. Sireeni puudusel tarvitatakse alevi esialgu häire signaalina Türi paberivabriku vilet ja kiriku kella. — Praegu korraldatakse malevkonna kodusse Türi alevisse malevkonna lugemise lauda, millisele

kavatsetakse muretseda peale ajalehtede ja „Sõduri“ võimalikult veel kõik meil senini ilmunud ja saada-val olevad sõjaasjandust käsitavad raamatud ja broshüürid. Ajakirja „Sõduri“ levitamiseks malevkonnas on samme astunud.

Häire.

Kaitseliidu Türi malevkond.

Kaitseliitlased õppusel.

Ametlikud teated.

Kaitseliidu ülema käsukiri.

№ 20.

Tallinnas, 24. juulil 1925 a.

§ 2.

On korduma hakkanud juhtumised, kus üksikud kaitseliitlased, viinastanud olekus, riidude ja kake-luste lahendamiseks — on tarvitusele võtnud neile väljaantud relvu.

Lubamata nähtus kaitseliitlaste elus. See annab tunnistust, et üksikud liikmed, tallates kaitseliitlaste pere ausat nime, on unustanud, et relv on kaitseliitlaste õiguste nähtav ja käegakatsutav tunnusmärk. mis temale on usaldatud kõrgemate ülesannete täitmiseks.

Arusaadav, et igal kaitseliitlasel on peale sõprade ka hulk vaenlasi; viimased teevad kõik, et kaitseliitlasi rahva silmis maha teha. Sellest peab igaüks kaitseliitlane aru saama ja igast sarnasest juhtumise-st, mis tema ja sellega kõigi kaitseliitlaste peale varju heidab, — eemale hoidma.

Kaitseliidu vaenlastega peame mitte viinastanud olekus omi arveid õiendama, vaid selleks olgu meile teised teed.

Igatahes — purjus olekus püssi tarvitamine — eriti aga kakeluste juures ja veel sarnasel häbistaval kombel, kui kaitseliitlaselt temale väljaantud püss tema käest vägivaldselt ära võetakse — peab jääda-valt kaitseliidu elust kaduma.

Malevate päalikutel malevlastele ära seletada siin nimetatud ettetulnud väärnähtuste kurbi taga-järgi ning korduvatel juhtumistel armuta sarnaseid kaitseliitlasi, kes relvade tähtsust ja nende tarvitami-se viisi ei taha tunnistada, — malevast välja heita, — ja minule nende nimed käsukirjas avaldamiseks esitada.

§ 3.

Kaitseliidu põhikirja § 42 põhjal peavad kaitseliidu summasid ja majanduslist asjaajamist revideer-ima selleks valitud komisjonid. Minul olemas olevate andmete järele ei ole aga pea kusagil veel need komisjonid tarvili revideerimisi ettevõtnud, mille tõttu ka mõnes kaitseliidu üksuses majanduslisi asju õige lohakalt ja asjatundmatult aetavat.

Juhtides kõikide üksuste juhtivate jõudude tä-helpantu selle väärnähtuse peale, käsen kõikidel vastavatel päalikutel isiklikult juhatuste kaasabil viibimata puudused sellel alal kõrvaldada.

§ 8.

Avaldan teadmiseks minu poolt kinnitatud Valga maleva mütsi märgi kirjelduse:

Märk on valgest metallist (ehk hõbedast), läbimõõt 18 m/m. paksus 1 m/m, keskkohalt vähe kumer.

Märgi äär kolme valge joonega piiratud; esimene (äärmine) — valge 0,5 m/m, teine — sinine 2,5 m/m ja kolmas jälle valge 0,5 m/m lai. Keskkohalt rohe-line, millel maakonna vapp (käsi mõõgaga).

Õiendus: Lauajuhend Nr. 1086.

§ 22.

Kinnitan alljärgnevate Tartumaa malevale allu-vate malevkondade päalikutel abideks järgmist isikuid:

Jõgeva malevk. Karl Vickberg — 1. aprillist, Mustvee malevk. Valter Hain — 10. juunist, Alatskivi malevk. res. lipn. Nikolai Kool — 1. juunist, Elva malevk. res. n.-lt. Paul Martinov — 1. juunist, Otepää malevk. Jaan Kõresaar — 15. märtsist, Kambja malevk. Georg Ottas — 10. veebruarist ja Rõpina malevk. Hindrik Zernask — 1. juulist s. a.

Õiendus; Lauajuhend Nr. 334.

J. Roska

Kolonel

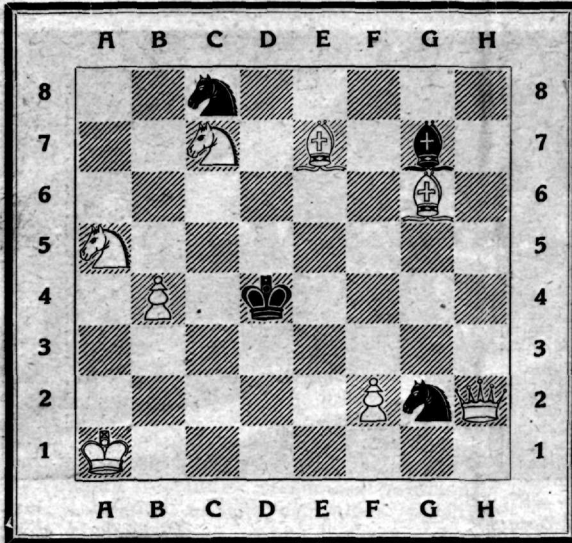
Kaitseliidu ülem.

Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne № 29.

Kokkuseadnud H. Jonson.
(I auhind Helsingi „Sporten“ turniiril).
Mustad.

Valged.

Valged: Kal, Lh2, Ra5 ja c7, Oe7 ja g6, Eb4 ja f2.

Mustad: Kd4, Og7, Rc8 ja g2.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Lõpumängu № 20 lahendus.

1. Od4—a1, d6—d5,
2. Kf1—f2, d5—d4,
3. Oa1:d4, a2—a1
4. Od4:a1, saab lipuks, a3—a2,
5. Kf2—g3, Kh1—g1,
6. Oa1—d4+, Kg1—h1,
7. Kg2—h3!, a2—a1
8. Od4:a1, saab lipuks, Kh1—g1,
9. Oa1—d4+, Kg1—h1,
10. Od4—e5 ja valged võidavad.

Märkus: Eitur h2 tuleb tuleandmisega lüüa, see on ainus tee võidule; muidu jääb mäng viigi peale (remis).

Õiged lahendused lõpumängule nr. 20 saatsid: B. Kerner, R. Pärnpuu ja V. Mikenas (Tallinnast).

Sport, loengud, piduõhtud.

Tallinna garnisoni Sõdurite Kodu tegevuse kava 8. kuni 31. augustini 1925 a.

Laupäeval, 8. augustil kell 21—1.30 „Sõdurite Kodu“ poolt korraldatav kontsert-tantsu õhtu sõjaväe orkestri saatel, aias ja saalis.

Laupäeval, 15. aug. kell 21—1.30 „Sõdurite Kodu“ poolt korraldatav kontsert-tantsu õhtu sõjaväe orkestri saatel aias ja saalis.

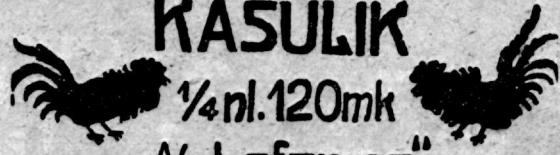
Laupäeval, 22. aug. kell 21—1.30 „Sõdurite Kodu“ poolt korraldatav kontsert-tantsu õhtu sõjaväe orkestri saatel, aias ja saalis.

Laupäeval, 29. aug. kell 20—2 Vigastatud Sõjameeste Ühingu Tallinna osakonna poolt korraldatav pidu õhtu.

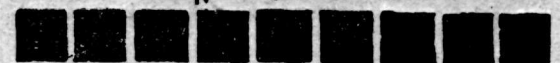

Tubak

KASULIK

1/4nl. 120mk
1/5 „Laferme“

Toimetusele saadetud kirjandus.

Ralf Rond: Liblikad. Viroonia kirjastus 1925 a. Eesti Raudtee № 16. Raudteeasjanduse kuukiri.

Kodu № 14. Perekonnaleht.

Laupäev № 27. Pildileht.

Eesti Majandus № 30. Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri.

Vikerkaar №№ 26. Noorsoo ajakiri.

Eesti Politseileht № 26. Administratiiv-õigusline kuukiri.

Eesti Spordileht № 29/30. Eesti spordi keskkliidu häälekandja.

Muusikaleht № 6. Eesti lauljate liidu häälekandja.

Vastutav toimetaja E. Limberg.

Väljaandja: Sõdur. Tallinn, Pagari tän. nr. 1.

Lähemal ajal ilmuvad trükist:

Kindralstaabi VI osakonna väljaandel

KERGEJÕUSTIK

ja

MÄÄRUSED SPORDI VÕISTLUSTEKS KAITSEVÄES.

Mõlemad raamatud on tähtsad igale kaitseväe tegelikule juhile, kehalise kasvatuse õpetajale ja õppijale. Esimene neist käsitleb: kergejõustiku otstarvet, üksikuid alasid ja kuidas neid harjutada, kuna teine näitab, kuidas spordivõistlusi (kergejõustiku, ujumise, suusa jne). korraldada.

